

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
327 East 13th Street New York City

ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Egész évre New Yorkban... \$3.—
A vidéken... \$2.50
Egyes szám... 3c.

A BEVÁNDORLÓ

Editorial Rooms:
327 East 13th Street New York City

SUBSCRIPTION:
Per annum, in N. Y. City... \$3.—
United States... \$2.50
Single copy... 3c.

MEGJELEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Szerkesztő: SINGER MIHÁLY.

EGYES SZÁM ÁRA 3 CENT.

IV. Évfolyam. 85. szám.

NEW YORK, N. Y. PASSAIC, N. J. PITTSBURG, Pa., KEDD, 1907. OKTÓBER 22-én.

IV. Year. No. 85.

BESZÁMOLÓ.

AZ AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSÉG MEGSZÓLAL.

Az Amerikai Magyar Szövetség a múlt havi gyűlés lefolyásáról Pál Imre elnök és Türk József titkár aláírásával terjedelmes beszámolót küldött be hozzánk.

Kiküldött tudósítónak annak idején híven beszámolt a Szövetség gyűlésén történtekről s így a tisztikár beszámolója nem mondhat semmi újat. Ha mindazonáltal vezető helyen foglalkozunk a tisztikár beszámolóival, tesztük azért, mert a beszámolókat látjuk, hogy a tisztikár érzi, mikép helytelenül eslekedtek, amikor a gyűlésen ridegen viselkedtek a Verhovay egylettel szemben s mivel tisztázni akarja magát a súlyos vád alól, hogy egy hétezerrel több tagot számláló egyelet kiraszított a Szövetségből.

Tárgyilagosságnak igazolására idekötjük a tisztikár védekezését az ő egész terjedelmében:

"Hogy miként, miként előszavunkban már kiemeltük, senki meg ne vádálhasson, hogy még a gyűlés se fértőzhessék ahhoz, hogy mi a gyűlésen történt dolgokat szíjgátnai akarunk, egyszerűen idéltük azt, ami a gyűlésen történt. Ebből aztán kiki megakozhatja a véleményét.

Pál Imre elnök mindjárt az elnöki megnyitó beszédben meglepő szavakkal emlékeztet meg a Verhovay Egyletre, amely testületleg lépett be az Amerikai Magyar Szövetségbe és a szeretet és tisztelet hangján üdvözölte a Verhovay Egylet kiküldöttét. A gyűlés is zajos tinteiben részeseit a Verhovay Egylet tisztikári tagjait, nemkülönben abban részüket volt az ismerkedési estély alkalmával is.

A Verhovayak részéről az első felszólalás a gyűlésre kiküldött „delegátusok igazolását”-nak kérdéséről történt.

Alljunk itt meg egy pillanatra. Alapszabályaink szerint az Amerikai Magyar Szövetségnek csak az lehet tagja, aki a jelvényt megveszi és az ötven cent tagsági díjat lefizeti.

Ebből kifolyólag, amint a tisztikár konvenczió előtt a választmányokhoz intézett leveleiben is kiemelte és többször hangsúlyozta is, hogy delegátusokat — kivétel nélkül — csak azon választmányok küldhetnek, amelyeknek tagjai a tagsági díjakat lefizették és pedig alapszabályaink értelmében minden megkezdett száz tag után egy-egy delegátus.

A Verhovay Egylet, igaz, hogy jubliáris gyűlésén egyhangúlag kimondta, hogy testületleg lép be az Amerikai Magyar Szövetségbe, de az is igaz, hogy a gyűlés napjáiig sem a gyűlés előtt, sem a gyűlésen egy fillért sem fizetett be az Amerikai Magyar Szövetség pénztárába!

Ebből világos, hogy a Verhovay Egylet tagjai nem váltották ki a jelvényt, nem fizették be a tagsági díjakat, tehát a Szövetségnek alapszabály szerint nem is tagjai: így mi sem természetesebb, hogy a gyűlés a Verhovayok részéről való felszólalóknak azon érvelését, hogy mivel ők testületleg léptek be a Szövetségbe és a pénz náluk van és biztos, a tagdíjakat csak akkor fogják befizetni, ha az új tisztikár meg lesz választva, vagy ha a gyűlésen történnel meg lesznek elégedve, nem fogadták el.

De itt még egy ennél is fontosabb kérdés merült fel. Ugyanis a gyűlés, tekintettel arra, hogy a Verhovay Egylet testületleg lépett be az Amerikai Magyar Szövetségbe és tekintettel arra, hogy a Verhovay-Egylet főnöke azt a kijelentést tette, hogy az Egylet összes tagjai után kötelezi befizetni az esedékes tagsági díjakat, kész és hajlandó arra az álláspontra helyezkedni, hogy ez a főnöki kijelentés vétségessé vagy, mint hogyha a tagdíjak már be is volnának fizetve az Amerikai Magyar Szövetség pénztárába.

A Verhovay kiküldötték azonban ekkor tovább mentek követelésükben. És itt ismét kénytelenek vagyunk hangsúlyozni, hogy a Verhovay Egylet, bár a jelvényt meg nem vásárolta, a tagdíjakat be nem fizette, tehát alapszabály szerint tagoknak nem tekinthető, és egy delegátust sem küldhettek a gyűlésre, mégis azt követelték, hogy az őt megjelent főtisztikári tagnak a gyűlés adjon hatvan szavazatot.

A Verhovayak ezen kérelme a gyűlés tagjai között óriási izgatottságot keltett és nagy ellenzést talált. Pál Imre elnök híggadságra hívta a delegátusokat, felszólította őket, hogy a Verhovayak ügyét a lehető leglelkismeretesebben mérlegeljék, hogy határozatukra az elhamarkodottság vagy roszakarat bélyegző rá ne süthessék.

Az elnöki felszólalásnak meg is lett a kívánt hatása oly annyira, hogy a gyűlés a Verhovayokat tagokul elismerte és azt is, hogy delegátusokat küldhettek.

Pál Imre elnök már szavazatra is akarta ez ügyet terelni, mikor a Verhovayok részéről egymásután több felszólalás történt és minden egyes felszólaló megmástáhtalanul azt hangsúlyozta, hogy ők nemcsak tagságuk elismerését kívánják, hanem a tagok után és pedig határozat tag után az öt főtisztikári tag számára hatvan szavazatot követelnek.

Pál Imre elnök minden egyes Verhovay felszólalót figyelmeztette, hogy a szavazatok számának meghatározása a tárgysorozat következő pontjába tartozik, hogy ne zavarják össze a dolgokat, először döntsék el a tárgysorozat első pontját, a „delegátusok igazolását” s csak majd ezek eldöntése után tárgyalják a „szavazati kérdést.”

Az elnök figyelmeztetésének azonban a kívánt eredménye nem lett meg, mert a Verhovay kiküldötték ezek után is ragaszkodtak a hatvan szavazathoz és követelték, hogy a hatvan szavazati jog megadására adjon a gyűlés nekik biztosítékot. Amikor az elnök ismételt kérelmet ne zavarják össze a delegátusok igazolásának kérdésével, Arndtény főnök felállt és kijelentette, hogy ő, valamint az egyelet, tagja marad ugyan továbbra is az Amerikai Magyar Szövetségnek, de a mai gyűlésen részt venni sem maga, sem társai nem kívánnak és e kijelentés után az összes Verhovay kiküldötték a teremből eltávoztak.

A Verhovay Egylet kiküldöttének eltávozta mely nyomokat hagyott maga után. A gyűlés sajnálattal vette tudomásul a történetet, de egyben legzökönnybe foglaltatta, hogy a Verhovay Egylet kiküldötték akkor távoztak el, amikor a „delegátusok igazolását” felett még nem is szavazott, illetve még nem is döntött a gyűlés!

Ez itt röviden, de a tiszta igazságnak megfelelően a története a Verhovayok eltávoztának. Ez az igazság, a többi ezzel ellenkező előadás a sajátban és bárhol másutt mind a mesék világába tartoznak! Mi éppen ezért nem is vágnak előbe az amerikai magyarság ítélehoztalának, de igen is tisztán és kötelességünk kijelenteni, hogy mindaz, ami a gyűlésen történt, az az alapszabályoknak megfelelően folyt le és éppen azért hisszük és reméljük, hogy a Verhovay Egylet főnökeinek azon kijelentése, hogy a Verhovay Egylet továbbra is az Amerikai Magyar Szövetség tagja lesz, nem szövi-rág, hanem a ténynek megfelelő színgazság, miért is a Verhovay Egylet az Amerikai Magyar Szövetség alapszabályainak rendelkezései magára nézve kötelezőnek ismeri el és a jövőben annak értelmében fog eljárni, azaz tagjaival megváltandja a jelvényeket és azok után befizeti az Amerikai Magyar Szövetségbe a tagsági díjakat.

Tegszet lezet bevezetve az a dícsőség, amelyet a Verhovay Egylet általa szerzett magának, hogy kimondta a testületleg való csatlakozást az Amerikai Magyar Szövetséghez.

A Verhovay Egylet az amerikai összmagyarságért kész harcolni és állap meg mindig előjár a nemes küzdelemben. Őt ebben hatalmi kérdések soha sem vezették és nem is vezetheték. A Verhovay Egylet belépett az Amerikai Magyar Szövetségbe, mert belátta, hogy ahhoz a Szövetséghez tartozni minden igaz becsületes, jó magyar szent kötelessége és nem azért lépett be, hogy a gyűlésen megjelent néhány kiküldötté ötven, száz vagy más ilyen óriási számú szavazattal rendelkezzenek.

Ez a hivatalos jelentés a Verhovay egylettel szemben a Szövetség gyűlésén elkövetett eljárásról. Bennünket a Verhovay-egylet csak annyira érdek fűz, hogy abban a hatalmas egyletben is egyik mentsvárát látjuk az amerikai magyarságnak. Nagyon érdek fűz bennünket az Amerikai Magyar Szövetséghez, amelytől azt kívántuk és azt kívánjuk ma is, hogy eltérve a betegesgélyző egyletek és szövetkezetek gyakorlatától, ne csupán tagjainak, de minden Amerikába vetődött magyarnak az érdekét ölelje fel.

Ha fontosnak tartottuk a betegesgélyző egyleteket és szövetkezeteket, ezeknél sokkalta nagyobb fontosságot tulajdonítottunk és tulajdonitunk most is az Amerikai Magyar Szövetségnek. Ez a fontosság mondatja velünk, hogy a Verhovay-egyletnek a Szövetséghez való csatlakozása az első lépés volt a Szövetség céljainak megvalósításához. Ez okból kellett volna a Verhovay-egyletnek a gyűlésen oly tért engedni, a minőt maga a Verhovay-egylet óhajtott. Mert hétezer, egy testülethez tartozó tag, amely hétezer tag díjainak befizetése iránt szavatosságot vállalt magának a Verhovay-egyletnek konvenczió-

ja, hétezer, egy testülethez tartozó tag megkívánhatja, de megkövetelheti, hogy egy alig kétezer tagból álló szövetség dolgaira döntő befolyást gyakorolhasson s megkívánhatja, megkövetelheti különösen azt, hogy szavazó erejét ne korlátozza huszonkét szál ember.

Még ha jogilag igaza is lett volna annak a huszonkét szál delegátusnak, annak az egyeletnek, mely egyszerre hétezer embert hozott a Szövetségbe, háromszor annyit, mint amennyi a Szövetségnek volt és a Verhovayok nélkül jelenleg is van, az így íránt való szeretetből és tiszteletből alkalmat kellett volna adni tagjai ügybuzalmának a gyűlésen való érvényesítésére.

Hiba történt. De ezt a hibát jóvá lehet tenni. Helyesen monjja a tisztikár az ő beszámolójában: „A Verhovay-egylet az amerikai összmagyarságért kész harcolni és állap meg mindig előjár a nemes küzdelemben. Őt ebben hatalmi kérdések soha sem vezették és nem is vezetheték.”

Tudjuk, hogy a Verhovay-egylet nem vezeték hatalmi kérdések. De a hatalmas Verhovay-egylet szemben ne akarja magát egy kisebbség hatalmi kérdések által vezetetni. Ha a Szövetségnek minden tagját egyedül az ügy-szeretet vezeti, ha ez és egyedül ez vezette volna a gyűlésen megjelent delegátus urakat is, akkor a Szövetség tisztikárának nem kellene most a világ színe előtt mosakodni.

A Verhovay-egylet előjár minden nemes küzdelemben. Ezt bebizonyította az Amerikai Magyar Szövetséggel szemben is. Velünk lesz ő a jövőben is. De ismerjük el mindmegannyian, hogy a Szövetség messze kiható fontosságával szemben egyéni érdekeinket el kell némitanunk. A Szövetség csak akkor válhat nagygyá a hogy nagygyá váljék, azt — legalább szövege — amúgygyünk akarja. Akarjuk hát valahára tétben is.

Singer Mihály.

A KIRÁLY ÁLLAPOTA.

FERENCZ JÓZSEF HŐSIESEN KÜZD A HALÁL ELLEN.

Már egy héttel ezelőtt megirtuk, hogy a magyar király haldoklik.

Jelentésünk megfelelt a valóságnak. A magyar király állapota oly aggasztó volt már a múlt héten, hogy a halál minden pillanattal beállhatott. Ferencz József vasszervezete dacolt azonban még a halál hatalmával is. Ez a küzdelem egy hét óta folyik, habár kimenetele iránt az orvosi körökben nem létezik kétség és a legutóbb beérkezett kábélsürgönyök szerint valószínű, hogy mire e sorok — hétfőn reggel írjuk őket — napvilágot látnak, Ferencz Józsefnek sokat szenvedett lelke elhagyta már porhüvelyét és felszállt a magasba, oda, ahol minden ember egyenlő, ahol hatalmi kérdéseknek nem áldozzák fel az emberek ezreit, ahol a legjóságosabb király a béke és a szeretet jelében egyesíti az embereket.

Szombaton a király állapotában föltötte kedvezőtlen változás állott be. Elgyengült, nem törődött környezetével és felismerte betegségének súlyos voltát.

Lelkének régi tanácsosát, Mayer Lőrinc püspököt háromszor is magához kérte, meggyónt neki, majd maga kívánásának adott kifejezést, hogy isteni tiszteletlen óhajta résztvenni. A betegszoba szomszédságában fel is állítottak egy oltárt, mire azonban az isteni tiszteletet meg akarták kezdeni, a király annyira gyengének érezte magát, hogy azon részt nem vehetett.

Az előtt a király, ha keveset is, de jó étvágygyal evett. Szombat óta alig vesz magához valamit. Ez a körülmény, valamint az is, hogy a folytonos köhögés megrabolja őt álmától, siettetni a vé-

get, mert az ellenállás ereje mindinkább fogy.

A vasárnap és hétfő reggel beérkezett kábélsürgönyök azt adják hírül, hogy a vég gyorsan közeledik.

A király rosszul töltötte az éjszakát. Egyre köhögött és gyakran önkívületbe esett.

A kormánykörök úgy Magyarországon, mint Ausztriában, tisztában vannak a helyzet komolyságával s egy hozzáuk beérkezett magánkábélsürgöny szerint már megteszik az előkészületeket a trónváltás beálltának esetére.

Mert tudják, hogy Ferencz József életbenmaradásához nincsen remény s mert úgy akarják, hogy a trónváltás simán és minden rázkódás nélkül menjen végbe.

Mi különben már egy régebbi keletű cikkünkben kifejtettük, hogy mind hamisak azok a jóváindulások, amelyek a világgal azt akarják elhitetni, hogy Ferencz József halála Ausztriában úgy, mint Magyarországon oly rázkódásokat fog előidézni, amelyek a két országot létkérdésükben megfenyegetik.

Ebből egy szó sem igaz. Amint Ferencz József az ő életében nem bírta elejét venni a nemzetiségek tulkapásainak, úgy az ő halála nem fogja öregbiteni a nemzetiségek hatalmát.

A sok nemzeti belvillongások dacára azonban Ferencz József rendezettebb állapotban hagyja vissza a két birodalmat, ahogy találta őket akkor, a mikor mint alig éret fiatal férfiaknak élére állította őt a sors.

Ennek fejtegetését azonban alkalmoszerű időre kell halasztanunk.

KIEGYEZÉS.

FEJTÖRÉST OKOZ A MAGYAR KORMÁNYNAK.

Hosszu vajudás után végre létrejött Magyarország és Ausztria között a kiegyezés, mint ezt annak idején kábélsürgöny alapján jelentették.

A magyar miniszterek, akik addig elhatározták a kiegyezést, míg az adott körülmények között a legjobbakat vihathatták ki a kapzsi osztráktól, a magyar miniszterek az országgyűlés megnyitása óta súlyosabb helyzettel vannak szembesítve, mint valaha.

A pártok elégedetlenek. A kiegyezést nem akarják magukéva tenni s különösen demonstrálnak az ellen, hogy a kormány belemert abba, hogy a közös költségek dolgában az eddigieknél nagyobb terhek háruljanak Magyarországra.

Ha egy szombaton beérkezett kábélsürgöny tartalmának hinnünk szabad, akkor maga a függetlenségi párt, amely ez idő szerint a leghatalmasabb pártja a magyar országgyűlésnek, kelt ki legelőkeltebben a kiegyezés ellen s a pártgyűlésen egyenesen állást foglalt Kossuth Ferencz ellen.

A kábélsürgöny szerint Kossuth Ferencz a pártjában képviselőnek kijelentette, hogy tárczáját a kiegyezés elfogadásához köti. Ez a fenyegetés alig volt hatással s így a kiegyezés tárgyalása válságot fog előidézni, mely annál komolyabb, mivel a trónváltás eshetősége előtt áll az ország. A helyzetet Bánffy báró volt miniszterelnök még jobban kicélesíti. Kijelentette, hogy ő és pártja szintén a kiegyezés ellen foglalkoznak.

Miért érezzük és méltányolni bírjuk a függetlenségi pártnak és Bánffy bárónak állásfoglalását. Értjük és méltányoljuk, de helyeselni nem tudjuk.

Mikor a koalíció kormányt vállalt, tette azt azzal a határozott kikötéssel, hogy átmeneti jelleggel ruháztassék

fel csak. Átmeneti jellegű kormánytól pedig a magára vállalt kötelességek teljesítését, az alkotmány helyreállítását volt szabad elvárni, nem pedig radikális reformokat. De feltéve, hogy a jelen kormány az állandóság jellegével alakult volna meg, akkor is a méltányosság törvényei szerint alig volt elvárható, hogy egy kezfördulattal tegyen jóvá évtizedes mulasztásokat. A ki egy rozoga épület helyén újat kíván emelni, annak először is a régi épületet kell lebontania, szilárd alapot kell fektetnie s ezen az alapon építeni. Aki az ellenkezőjét teszi meg, nem ért az építés mesterségéhez.

Hatvanhét óta, tehát negyven éven át a függetlenségi párt lényegtelen vívmányok után emésztette magát. És ebből küzdelem is meddő maradt. Most, hogy alapos a kilátás arra, hogy a nemzeti törekvések lépésről-lépésre megvalósulnak, most a türelmetlenség, az abbeli követelés, hogy a nemzeti célok azonnal valószínűsítsenek meg s hogy minden vonalon a villám gyorsasággal győzzenek a függetlenségi eszmék, oly taktikai hiba, mely keményen fogja magát meghoszni.

Mi, amerikai magyarok egytől-egyigtántoríthatatlan hívei vagyunk a függetlenségi eszméknek. Mi az Ausztriával való viszonyt vadházaságnak tudjuk, amely feltétlenül felbontandó. De bennünket megtanított az élet arra, hogy józanul gondolkodjunk, hogy tárgyilagosságnak még akkor is megőrizzük, amikor szívünk hangja meg akarja téveszteni agyunknak gondolkodását. Mi megtanultuk azt, hogy ne az Ausztriával való skazitást, ne egyes apró-eseprő nemzeti vívmányokat nézzünk mint Magyarországot függetlenségének alapját, hanem Magyarországot állami és gazdasági kiépítését. Ha ez a kiépítés megtörtént, akkor a munkának betetőzése lesz az Ausztriával való skazitás.

Ez az oka annak, hogy mi itten nem szívesen vesszük a hazuról beérkező azokat a híreket, amelyek a pártok zavargásáról beszélnek. Akkor, amikor a kivított jó helyébe jobbat látásba helyezni senki sem tud, a hazáját igazán szerető magyar polgárnak s különösen magyar törvényhozónak a békés és életteljes fejlődés munkáját megakasztani nem volna szabad.

Ha a jelen kormányt, mely egyaránt bírja a korona és a nemzet bizalmát, megbuktatják, fognak-e helyébe oly utódok léphetni, akik gyorsabban és az állandóság biztosabb reményével fogják megvalósíthatni mindnyájunknak álmát?

MEGINT A „TIMES”.

Osztrák ságor zokogása.

A „N. Y. Times”-nak általában a múlt héten hosszabb cikkben méltott vezércikkre, mely Magyarországot hegemóniájáról Ausztria fölött beszélt, mélyen bánította egy new yorki osztráknak a szívét. Levelet írt a nevezett angol lapnak, amelyben kifejtette, hogy a magyar nemzet semmivé törpül, mielőtt az általános szavazati jog kimondásával a nemzetiségek döntő befolyást biztosítanak maguknak Magyarországot politikai életében.

Zerkowicz Emil honfitársunk, aki dícséretes figyelemmel kíséri a lapok megnyilatkozásait, erre megmagyarázta a „N. Y. Times”-nek, hogy az általános választói jog csak meg fogja erősíteni a magyar nemzetet, mert természetesen választói jogban csak az fog részesülni, aki az állam nyelvét, a magyar nyelvet bírja.

Zerkowicz Emil urnak köszönetet mondunk azért, hogy alkalmat adott a komoly angol újságnak egy újabb magyarbarát cikk megírására.

THE DOLLAR SAVINGS & TRUST COMPANY MAGYAR OSZTÁLYA **YOUNGSTOWN, O.**
VAGYON: \$1,500,000. PÉNZT KÜLD AZ 6-HAZÁBA ÉS A VILÁG MINDEN RÉSZÉBE GYORSAN, OLCSON ÉS PONTOSAN. PÉNZBETÉTEK UTÁN 4 SZÁZALÉK KAMATOT FIZET. ÜZLETVEZETŐ: **Burger B. Lajos**

KÜLÜGYI POLITIKA.

Taft hadügyminiszter beszéde
Shanghaiában.

Taft hadügyminiszter Kínában, Shanghai városában egy tiszteletére rendezett lakomán beszédet mondott, amely joggal keltett általános feltűnést.

Kína kormánykörüli Taft beszédének hatása alatt azon nézet felé hajolnak, hogy az Egyesült Államok hajórajának a Csendes-tengerre való mozgósítása nemcsak hogy ellenséges mozdulatot nem jelent a Kelet ellen, hanem ellenkezéleg bizonyos biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a Keleten a nyugalmat nem fogja megzavarni semmi.

A kínai lapok nem hozták azonban az Egyesült Államok hadügyminiszterének beszédét, végül azonban meg-egyeztek abban, hogy nincsen okuk Taft beszédét kétségbevonni.

Az ottani európaiakat kellemesen lepte meg az a tüntető melegség, amelyvel a kínaiak Taftot fogadták. Ők, akik eleinte kizártnak hitték a Japán befolyásnak meggyengülését, most lehetőséget tartják, hogy Kína Japánnal szemben az Egyesült Államokra fog támaszkodni. Ha ez tényleg sikerül, ha Kínát Japán nem fogja többé mint akaratlan bábú a kezében tarthatni, ez volna Roosevelt külügyi politikájának legfényesebb sikere, mert ezzel egy japán-amerikai háború eshetőségének elejét vette volna s egyúttal biztosítékot nyert volna aziránt, hogy az Egyesült Államok kulturmunkáját nem fogja megzavarni semmi.

EGY MARÉK FÖLD.

Gondolatok egy költemény fölött.

Egy szombaton reggel beérkezett kábelüzenet, amely azt jelenti, hogy a magyar kormány nagyterjedelmű földbirtokok megvásárlásával foglalkozik. E földbirtokokat parcellázni s könnyű feltételek mellett eladni kívánja. Ezzel akarja a kormány a kivándorlást megszerezni és a visszavándorlást elősegíteni.

Lapunk előző számában közzétettük Rudnyánszky Gyulának október hatodikára írt és Perth Amboyan elszavalt „Egy szál virág” című költeményét.

Ez a költemény azt mutatja, hogy a költő agyában rég megfogant az, ami Magyarországot a végpusztulástól, az elvérezéstől megmenthetné. Az a költemény megkapó elevenséggel mutatja azt, amiben odahaza mindez ideig hinni nem akartak, azt, hogy a magyar ember csak a könyvszerűségnek enged, amikor elhagyja a hazáját, hogy a hazai rég-

szó, Vitar Sándor; Pittsburgban Andrejkovits Béla, Szabó József; Alleghenyben Király Ignác; Allianceban Szalkai János; Stamfordon Molnár János; Daytonban Liszák János, Pola Imre, Kántor Elek, Kovács József, Szakáll Gábor, Bencsik András, Ferencz István; Peckskillen Olvasó és Társalgókör; Van Meteren Balázs János, Kiss Miklós; Adelaiden Lázár János; Oliveren Herczmel József; MAGYARORSZÁGON Diósgyőrött Simon József; Dombón Emke Dalkör; Nógrádszakállon Kovács Mihály és Boldizsár László; Ipoly-Turnócson Telek Péter.

az ő mindene s elszakadva a rögötől, a magyar ember, akár térdig járhat rózsában, életörömöt nem talál, de nem is keres.

Kiss András — így írja Rudnyánszky — eljött Amerikába, mint sok ezer más. Nem hozott magával egyebet hazulról, csak egy virágzálat, és egy marék földet. Szívén hordozta féltett kincseit, amelyek drágábbak neki a dollároknál, amelyeket a pokoli katlan főfőgése mellett megkeres s amelyek halomra gyűlnek nála a ládáiában.

Az a marék föld, amit magával hozott hazulról, a mindene. S mikor az a marék föld egy orozva gyilkolni akaró golyó ellen megmenti az életét, Kiss András nemcsak hogy nem örül, de keservesen felzokog. Élete megmaradt ugyan, de elveszett a marék földje, elveszett a hazája. S a magyarnak mit ér az élete, ha hazája nincsen?

Olvassák el odahaza az illetékes körök ezt a költeményt és — okuljanak belőle. Egy marék földet adjanak a magyarnak, amelyen élhet és meghalhat s akkor azután a kivándorlási kérdést örökre meg lesz oldva.

Örömmel üdvözöljük tehát a kormány abbéli intézkedését, hogy földdel akarja a rögözött könt, a rögözött visszaélesgetni a magyarokat. Azokat a földet hozzáférhetővé kell tenni mindenki számára s a földvásárlási módokat ismertetni kell a legszélesebb körökben.

Akkor azután Rudnyánszky Kiss Andrást nem fog felzokogni:

Most már koldus vagyok, többé semmim sincsen! hanem előzedei majd a ládáiából a kemény dollárokat és siet — haza.

VANDERBILT-NÁSZ.

Angol lapok még mindig ezen élőközlök.

Az amerikai angol lapok — szokás szerint — gumnyal mardossák az európai újságokat, mivel ezek az uralkodók életének a kellelténél nagyobb helyet szorítanak hasábjukban.

Az amerikai lapokkal szemben is igazsággá vált a szálláról és a gondáról való közmondás. Hiszen bizonyára nem szép, ha az európai sajtó az emberek egyenlőségének korában még fennen lobogtatja a bizantizmus zászlóját, de bizonyára még kevésbé szép, ha az amerikai sajtó az emberi egyenlőség hazájában még négyekben meghajlik a penzeszák előtt s mint a jelen esetben, heteken át hasábjokat szentel a Pénz ő felsége egyik leányának, a Vanderbilt-leánynak.

Az ember, ha bármily újságot vesz a kezébe, egyebet sem talál, csak híreket Széchényi gróf jegyéről. Mit eszik, miképp ruházódik, kit fogadott, kívül kocsikázott ki — ezek az égető kérdések, amelyekre még a legkomolyabb újságok is a legnagyobb gonddal és a legnagyobb körültekintéssel megfelelnek.

Hogy a világi rendjére mennyire fontosnak tartják amerikai-angol kollégáink a Vanderbilt—Széchényi-házasságot, legjobban kiviláglik abból, hogy elküldtek a bécsi burgba, megtudandók, vajjon az osztrák császár fogja-e fogadni a magyar grófnak a feleségét.

Szívzsongva várták a választ. És megjött a válasz, hogy az osztrák császár nem fogja fogadni a Vanderbilt-leányt, mivel nincsen tizenhat őse, de a magyar királynál tiszteletelni fog a Széchényi-családra való tekintettel.

Most már nyugodtan alhat Amerika.

A RÉZKIRÁLY.

Százmillió veszteség a new yorki börzén.

Az amerikai pénzügy oly megrázó katasztrófát szenvedett az elmúlt napokban, amelynek hatását még soká fogja érezni s amely egy világegyet — Otto Heinze & Co. a cég neve — sodort a bukásnak örvényébe.

A nevezett cég a részvényeket örülten a magasba hajtotta abban a reményben, hogy az eladók nem lesznek képesek a cég által összevásárolt részvényeket beszozáltatni. Ebben a számításukban keservesen csalódtak. Az eladók összehozták a részvényeket, a melyeknek mesés árát azonban az Otto Heinze & Co. cég nem bírta kifizetni. Következett a krach. A részvények ára a széllületes magasságból lezuhant a legremségebb mélységbe s magával sodort százmillió dollárt.

Ennek a legnagyobb krachnak, amelyben a legmerészebb nyereségvágy a leglátványosabb perfiditással párosult, megvan a maga tanulsága. Tanulják meg belőle magyarjaink azt, hogy óvakodjanak részvények vásárlásától, amelyeknek értékét ők maguk ellenőrizni nem bírják. Akinek pénze van, az helyezze el ezt egy megbízható banknál kamatoztatás céljából. Részvényeket, ha már minden áron vásárolni akarunk, csak akkor vásároljunk, ha árukat teljesen kifizethetjük s a részvényeket őrizzük alá vehetjük. De akkor is csak oly vállalatnak részvényeit vegyük meg, a melyről meg vagyunk győződve, hogy kövön épült, nem pedig futóhomokon.

GÓLYA NÉNI.

Az általános munkaszünet Kispesztén.

Következő érdekes és mulatságos dolgot írjak hazulról:

Az október tizediki általános munkaszünetnek érdekes mozzanata volt Kispesztén. Azzal mindenki tisztában volt, hogy aznap országwide megállították a gépeket, hogy minden munkáskez szünetelt, de hogy aznap születni se szabad, arra igazán senki se volt elkészülve. Pedig nem volt szabad, amit az alábbi dolog bizonyítja:

Schraum Mórné, aki Kispesztén a Balthory-utczában lakik, kimondotta a sztrájkot. És joggal teheti. Mert Schraumné a gólya néni, aki ügyes kézzel segítkezik, hogy Kispeszt jövedő büszkségei megjelenjenek a földi sira-lomvölgyben. Eddig szorgosan buzgózkodott is, és sietve jelent meg mindenütt, ahová csak hívták, de október 10-én közmelegletésre kis vörös ezédulát ragasztott ki ablakára:

Oktober tizedikén általános munkaszünet.

Most már nem tudjuk, hogy Schraumné sztrájkolt-e, vagy az anyák, vagy pedig a kisledek? Minden esetre példátlan eset a sztrájkok történetében. Ebből még bonyodalom — születethetik.

ELŐFIZETŐINK.

Nyilvános nyugtázás hetenkint.

Kellemetlenség elkerülése céljából ezúttal minden hétében helyütt fogjuk nyugtatni a „Bevándorló”-ra való előfizetőket. Aki az egyik héten akár ügyünknek, akár posta útján fizetett s e fizetést követő számban a megtörtént fizetésről nem találja e rovatban a nyugtát, a sajtát és a lap érdekében cselekszik, ha a mulasztásról bennünket haladéktalanul értesít.

Egész évre előfizetett Glencoen Kálmán József; Pittsburgban osztrák és magyar konzulátus; Cleelandon Szirkó Mihály; Stamfordon Halkovits István; Columbusban Balázs Sámuel, Hunyady Mihály; Daytonban Kovács Antal, Spisák János; Van Meteren Fábry Balázs, V. Takács János; Adelaiden Porsody József, Gebe János, Szappanos György, Tenes Imre, Viszlai János, Mihók György, Földy István, Kerekes János; Lackroneban Emődy István, Tisza István; Poughkeepsien Czapp István.

Féltre előfizetett New Yorkban Cropsey Géza; Passaicson Samovits Sámuel, Szomolya Lajos; Panamán Szepest András; East Altonban Pár De-

zsó, Vitar Sándor; Pittsburgban Andrejkovits Béla, Szabó József; Alleghenyben Király Ignác; Allianceban Szalkai János; Stamfordon Molnár János; Daytonban Liszák János, Pola Imre, Kántor Elek, Kovács József, Szakáll Gábor, Bencsik András, Ferencz István; Peckskillen Olvasó és Társalgókör; Van Meteren Balázs János, Kiss Miklós; Adelaiden Lázár János; Oliveren Herczmel József; MAGYARORSZÁGON Diósgyőrött Simon József; Dombón Emke Dalkör; Nógrádszakállon Kovács Mihály és Boldizsár László; Ipoly-Turnócson Telek Péter.

Negyedére fizetett East Altonban Ritter Albert.

INGYEN KAP
világosítás mindenben

KISS EMIL bank és közegyeztető irodájában

HAJO VASÚTI JEJYET
nala vehet.

PENZT legyorsabb és bizalmasabban
nala küldhet.

csizme KISS EMIL
BANK KAP
104 SECOND AVENUE NEW YORK.

AZ ÖREG Bányász

nevé szálloda és vendéglő tulajdonosai ajánlják üzletüket honfitársaik szives támogatására. A szállodában kényelmesen berendezett, szép, egészséges, tiszta szobák jutányos árban — a vendéglőben, mely éjjel-nappal nyitva, olcsón a legpompásabb magyar konyha.

PROK JÓZSEF és DVORSZKY EDE,
512 SECOND AVENUE,
PITTSBURG, PA.

THE RONAY CO.,

1310 FIFTH AVENUE,
PITTSBURG, PA.

ajánlja honfitársai szives támogatására pompásan berendezett üzletét, amelyben importált árúk a legjobb minőségben, kintű olvasmányok, renek kiállítású és minden vállalkozásuk számára irt imádásos könyvek, irószerek, iróeszközök, jófajta házi, dohány és szivarok, arany és ezüst ékszerek, valódi tajték és selmeik pipák, száruk, szesedi paprika, lipói turó, tiszajukki bajuszpedró, stb., a legjutányosabb árban kaphatók.

KOVÁCS ARTHUR ELEK ur
Illinois állambeli EAST ST. LOUIS-ban és környékén képviseli lapunkat minden tekintetben. Ottani honfitársaink ügyes-bajos dolgaiban forduljanak hozzá. Címe: 719 So. 10 street, East St. Louis.

TÁRCZA.

ÜNNEPEK.

Írta: Endrői Sándor.

Csak ünnepek, mindig csak ünnepek!
Pedig a haza rongyos és beteg.
Mindüzt apomról és vérszomjújáról,
De azért egyre tart új áldomás.

Hol vannak, oh hon, hétköznapjaid?
Borogón kérdeim: kik dolgoznak itt?
Két kézzel, éjnapon át senki más,
Csak ellenséged s a pusztulás!

A DATOLYA-EMBER.

Írta: Heltai Jenő.

— A legtökéletesebb lény a datolya-ember! — szokta mondogatni egy barátom, névszerint Májér Kunó. — Az arab, az ő datolya-ember, a fa alatt fekszik, nézi a levelek hátát és vár. Közben a datolya megéri és lepotyog az arab szájába. Az arab megédező. Azután megint vár. Közben a másik datolya is megéri és az is lepotyog. Az arab azt is beédező és így él nyugodt és zavartalan harmoniában, ennenböl-essőségnek az árnyékában. Ez az elmékedő és szemléző élet sok türelemmel és kevés mozgással, a Nirvana előkészítő tanfolyama, a paradicsom előszobája. Én azért élek jól, mert datolya-ember vagyok.

Májér urnak könnyű volt így beszélnie és datolya-embernek lennie. Nagyon gazdag volt, tehát nyugodtan felehetett perzsa szőnyegekkel letakart aaszonny pamlagán, mert ezalatt a bankban folyton érték a kamatai, amelyek minden negyedévben pontosan az orrára potyogtak. A ház, amelyben lakott, az ővé volt, a lakók mind neki fizettek a házbért. Avagy adósak is maradtak

vele, mint például Korponai Péter, aki éppen Májér ur alatt lakott a fővárosban.

Korponai Péter a maga szempontjából szintén datolya-ember volt. Talán nem annyi joggal és felelősséggel, mint Májér ur, de bizonyára több meggyőződéssel. Mert Májér ur egy adás-vevésben eltöltött élet után emelkedett csak a datolya-elmélet magaslatára, Korponai Péter ellenben született datolya-temtség volt, aki egész életében nem esnált semmit, csak várta a jó szerencsét. Ő is a pamlagon feküdt, miként a feje fölött Májér ur, de neki nem voltak kamatai, sőt még állása sem. Minden vagyona egy találmány volt, amelyet nem tudott értékesíteni és ebből élt. Ezt a találmányt sem ő találta ki, neki csak átadták elhelyezés végett és ő böles óvatossággal tartózkodott attól, hogy e találmány érdekében valamit cselekedjék. Minek? Ha a találmány jó, majd csak akad valaki, aki bekapogtatja érte, ha pedig nem jó, ugys hasztalan minden mozgolódás. És legalább addig, amíg a találmánynak nincs gazdája, mindig kap rá újabb „szervezési költségeket” a szerencsés feltalálótól.

Korponai Péter tehát évek óta a pamlagon feküdt és türelmesen várta a maga kis datolyáit, amelyek azonban sehogy sem akartak megérni. Pedig ő a lepotyogás sorrendjét is megállapította már: előbb egy kis készpénz, tekintélyes kis készpénz, azután jó hivatal, lehetőleg olyan, ahol sokat kell reprezentálni és keveset dolgozni, végül egy gazdag feleség, szép, nagyon szép hozományval. Mindehhez egyszeriben és könnyen hozzá lehetett volna jutni, ha nem is a lért sorrendben. Csak Májér Ilkát kellett volna feleségül vennie. Vagyis, még a házból sem kellett volna kimozdulnia, csak lekérnie magához Májér urat és elkérni tőle egyetlen leányának a kezét.

Ez a vállalat azonban nem sok reménnyel biztatta. Májér ural inkább feszült viszonyban volt, mert a házbérfizetés körül állandó nézeteltérések mutatkoztak keittőjük között. Ezt a nézeteltérést Májér ur az idők folyamán írásba is foglalta, hosszú és keskeny papírlapra, amelyen felül nyomtatás, alul pedig okmánybélyeg volt. Ez okmánybélyeg hatása alatt, egy viharos napon végyes külsejű emberek jelentek meg a Korponai lakásán és a jelenlévő butorok jobb ügyhöz méltó buzgalommal tologatták ki a szobából. Korponai addig várta felülről az áldást, míg kihuzták alóla a pamlagot. És ezzel vége volt az egész datolya-elméletnek, mert nem volt többé mire fekküdnie. És az eféle kellemes pamlag nélküli nincs filozófia.

Az ügyvéd — alighanem a halálát érezte közeledni, vagy valami más nagy betegségben szenvedhetett — a vándorló butorok láttára mégis szánalomfölt próbált érezni.

— Sajnálom, sajnálom, — mondta olyan hangon, amelyet a meghatótság zománcával igyekezett felezifűzni, — de én igazán nem segíthetek. Egy ember segíthetne itt a dolgon.

— Ki az? — kérdezte Korponai egykedvűen.

—Maga Májér ur, a háztulajdonos. Ő maga, személyesen. Ha felfáradna hozzá, talán lehetne valamit csinálni. Ismerem, jó ember, nem mohó ember. Ha ön egy pár jó szót szólna neki, azt hiszem, elhalasztaná az árverést.

Korponai előbb vállalt vont. Felmenni az emeletre? Mire való az egész? De azután, hogy a kedves butorain végignézett és eszébe juttott a fogadóba való költözés minden borzalmassága, mégis rászánta magát a kalandos kísérletre. Felbaktatott az emeletre a háziurhoz, aki éppen teázott a leányával, az igen csinos Májér Ilkával.

—Mivel szolgálhatok? — kérdezte Májér ur előzékenyen.

Korponai az öregre nézett, majd a leányára, aki felkelt és távozni akart.

— Oh, kérem, kisasszony, nem titok, — mondta Korponai elegánsan. — Csekélység az egész... a butoraimat viszik a hénák... a kedves papa szíves engedelmével...

Májér ur nagyot nyelt. Szentelenedni jött ez ide?

—Kérem, Korponai ur, — mondta szigorúan, — önt már másfél év óta van szerencsém lakómnak tisztelni és ön mindez ideig a foglalón kívül egyéb házbért nem kegyeskedett fizetni...

— Nem az én hibám, — mondta Korponai. — Ön tudja, hogy van egy találmányom...

— Tudom, de ön nem csinál vele semmit. Ön egyáltalában nem csinál semmit. Egész nap ki nem mozdul a szobájából. — A házmesterné, aki önre takarít, elmondta nekem, hogy ön egész nap a pamlagon fekszik és pipázik...

— Ez a datolya-elmélet, — mondta Korponai nagyon komolyan. — Az arab a fa alatt fekszik és várja, hogy az érett datolya a szájába potyogjon. Én is évek óta várom, de úgy látszik, ez az éghajlat nem kedvez a déligyümölcsöknek... Nincs szerencsém, na!

A szép Májér kisasszony elnevette magát:

—No, lám, papa, a te filozófiád!

—Tessék? — kérdezte Korponai.

—Ugy van, — mondta Májér ur mosolyogva, — a filozófiában, úgy látszik, testvérek vagyunk. A fa alatt fekvő arabot én is szeretem. Én is úgy rendeztem be az életemet, hogy nem törődöm semmivel. Napjaim a „lesz, ami lesz” jegyében mulnak el. Ha megéri a datolya s lepotyog, jó, ha nem potyog le, úgy is jó.

—Ezt mondom én is!

—De nem mindenkinek sikerül a datolyát kívánnia. Nekem sikerült... önnök úgy látszik, nem...

Korponai elnevette magát.

—Köszönöm a szíves felvilágosítást... Most már mindent értek.

—Mit? — csodálkozott Májér ur.

Jos. Pokorny
227 AVE. A. NEW YORK.

Hazai czimbalmok, cizterák s más hangszerek, kórák és zeneközök minden hangszereket, nemkülönben hazai órák és ékszerek, könyvek, tajtékárúk stb. üzletben kaphatók.

KÉRJEN ARJEGYZÉKET

PITTSBURGI IRODÁNK MEG-BIZOTTTJAI.

ERPF ARTHURPittsburg, Pa.
LENGYEL SANDORPittsburg, Pa.
BODACS SAMUELRankin, Pa.
SZAVKO ANDRASHomestead, Pa.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

A SZÖVETSÉG BESZÁMOLÓJA.
Az Amerikai Magyar Szövetség a múlt hónapban megtartott főgyűlése alkalmából terjedelmes beszámolót küldött az érdeklődőknek. A beszámolóban, amely különben vezércikkben is foglalkozunk, ehelyütt közöljük a következőket:

„Az Amerikai Magyar Szövetség főgyűlésén 22 delegátus volt jelen, kiknek mindegyike önzetlenül kivette a maga részét az amerikai magyarság érdekében folytatott nehéz munkából. Különösen az alapszabályok módosításáról indult meg széles mélyben a vita és az alapszabályok tényleg olyténképpen is módosították, hogy az utóbbi időben a Szövetség ellen felhozott vádaknak örökre elnémetjék. Így mint legfontosabbat kiemeljük, hogy az Amerikai Magyar Szövetség főgyűlése alapszabályba foglalta, hogy soha és semmi körülmények között betegséggel, betegséggel foglalkozni nem fog.

Ez előzőleg volt a Szövetségnek sem rejtett, sem nyílt célja, de mivel több oldalról felhangzott és hogy tényleg minden kétféle tekintetben eloszlassék, nagyon helyesen cselekedett a főgyűlés, hogy ezt alapszabályba is foglalta.

A második rendkívül fontos alapszabálymódosítás a következő:

Az Amerikai Magyar Szövetség fennálló és még megalkotandó egyetlek és szövetségek belügyeibe soha beavatkozni nem fog.

Az Amerikai Magyar Szövetség nagyobb elterjedésre való tekintettel nagy fontossággal bír Pogány József és főtiszt. Kovács Kálmán azon indítványa, hogy az állami elnökségek autonómiaja kiterjesztesse. Ennek révén lehetővé válik, hogy az Amerikai Magyar Szövetség kisebb keretekben is önállóan működhesse, különösen a jogvédelem és munkaközvetítés terén. Így természetesen, hogy az amerikai magyarság lelkesedni fog a Szövetséget és kész lesz érte áldozatok árán is munkálkodni az állami elnökségek keretében. Állami elnökségek megalkotása képezi a jelenlegi tisztikar egyik legfontosabb feladatát és szeretjük hinni, hogy legközelebb egymásutánban minden államban az állami elnökségeket az amerikai magyarság felállítja és nemeseven fog támogatni az önmagysárga tömörülést illetően.

Kimondotta továbbá a főgyűlés, hogy egy delegátus képviselhet ugyan több választmányt, de minden delegátus csak egy szavazattal rendelkezik.

Ezen alapszabálymódosításokon kívül még egy sereg módosítás történt, a melyek mindegyike hozzájárult ahhoz, hogy az Amerikai Magyar Szövetség alapszabályai nagy céljainak szolgálatában minél tökéletesebbek legyenek és minden munkában zsinórmértékül szolgáljanak. Ezeket a módosításokat ide külön nem iktatjuk, mert a főgyűlés határozata alapján minden egyes választmányának nyomtatásban meg fognak küldetni.

Igen megszívlelendő indítványt terjesztett elő Baracs Henrik dr. a clevelandi önképzőkör részéről kiküldött delegátus, a liability insurance kártalanítási kötelezettségét illetően. Indítványára egyhangúlag kimondott, hogy az Amerikai Magyar Szövetség nyilvántartja az azoknak a munkaadóknak a névsorát, kik baleset után nem jartak el a méltányosan munkásaikkal és ezek családjaival szemben, és az ily munkaadók neveit közzéteszi az amerikai magyar lapokban. Elhatározta továbbá a főgyűlés, hogy a kártalanítási kötelezettség elleni biztosítás ellen propagandát csinál és azon dolgozik, hogy törvénybe iktattassék a munkásoknak kötelező baleset elleni biztosítása.

Kozma Arthur dr. new yorki delegátus indítványára elhatározott továbbá, hogy a főtisztikar a magyar lapokban időközönként angol nyelvű cikkekkel jelent meg, mely lapokat megküldik az illetékes angol köröknek is, hogy a magyarság ellen intézett vádak végre minden alapot veszítsenek.

Igen komoly vita indult meg egy angol nyelvű folyóirat alapítása érdekében és ennek keresztülvitele egyhangúlag a főtisztikarra bízott. Erdely Kálmán clevelandi ev. ref. lelkész ur és Perényi Béla ur a megindítandó angol folyóirat költségeire 100—100 dollárt ajánlott fel. A főtisztikar ez uton is hálás köszönetét nyilvánítja a nemesebb adományokért és hiszi, hogy szerette Amerikában és nemese példák számos követőre fog akadni, mert hiába, áldozatok nélkül teremtani egyáltalán lehetetlen.

RÉTHY LAURA ÉS SZINTÁRSU-LATA. Lapunk más helyén találkoznak olvasóink a Réthy Laura és Rudnyánszky Gyula által szervezett magyar szintársulat hat előadásos ciklusáról szóló hirdetéses jelentésével. Főlegesen hangsúlyoztuk azt, hogy annak a hat előadásnak mindegyike oly művészi élvezetet fog nyújtani, aminőben New York magyarságának eddig még soha része nem volt.

Igenis szükségesnek tartjuk azonban annak különös nyomatékkal való hangsúlyozását, hogy annak a hat előadásnak anyagi és erkölcsi sikerétől függ, vajjon lesz-e a jövőben a magyarságnak állandó magyar színháza, vagy sem.

Átkarhánszor mondtuk, most is ismétéljük: mi a magyar színházat Amerikában a legnagyobb kultúrtervezőnek tartjuk. Ezt a kultúrtervezőt, ha úgy kellene, áldozatok árán is kellene létesítenünk és fenntartanunk. De nincsen szükség senkinek áldozatkészségére, csak arra, hogy bizottságunk önmagunknak magas műveltséget, hogy látogassunk el vasárnaponként a színházba, a MAGYAR színházba.

Ez a színház most már igazi színház. Az előadásokat ugyanis az 59-ik utca és Broadway sarkán levő Majestic színházban fogják megtartani, amely a világáros egyik legelőkelőbb színháza. Palotába juttatták tehát Amerikában a magyar Muzsát. A magyarság kötelessége odamenni és tisztelni.

Az első előadás november 3-án, vasárnap este lesz. Színre kerül a „Czigánybáró”.

A hat előadásra bérletet hirdet az igazgatóság. A bérlet feltételei, valamint a jegyek ára a hirdetésben található. Bérletre lapunk kiadóhivatalában is előjegyezhetni.

Szeretjük remélni, hogy az első előadást ünneppé fogja avatni New Yorknak és környékének magyarsága.

A POUGHKEEPSIE-LI MAGYAROK. Alig hogy megjelent lapunkban az a cikk, mely azokat a zavarokat tárgyalta, amiket Poughkeepsieban a magyar betegséggel egyet körtébe Hangossi Lantner József idézett elő, megjelent szerkesztőségünkben több szavahihető ember, hogy megmondták nekünk, mikép Hangossi Lantner József mindenütt, ahol elbőgőre fordult, zavarogást idézett elő. Hunfalvy Hugó előnyösen ismert new yorki ügyvéd honfitársunk még azt is elbeszélte nekünk, hogy Hangossi Lantner József a Major-féle perben New Yorkban furcsa szerepet vitt. Karhatalommal vezette őt a bíróság elé tanúságételre és hogy a bíróból az alkalmából keményen meg nem fenytette őt, eskis Hunfalvy ur közbenlépésének köszönhetette Hangossi Lantner József. Lantner ur tehát helyesen fog cselekedni, ha nem zavarja Poughkeepsie magyarságát, mert ott alig fog akadni valaki, aki érdekében közbenlépjen.

A MENHÁZ KIMUTATÁSA. Késé megkésve vettük a new yorki magyar menháznak szeptember hónapról szóló kimutatását. E kimutatás szerint szeptemberben 270 férfi és 170 nő, összesen 440 személy fordult meg a menháznál, akik közül 38 férfinak és 114 nőnek munkát szereztek. — A new yorki magyar segélygyezet ma kedden este tartja meg a Boulevard kávéházban negyedévi közgyűlést.

KIVÉGEZNEK EGY MAGYART. Ma kedden fog Vargyas Veronka gyilkosa, Szalay József, a columbusi börtönben a villamos széken megbűnhődni véres tettéért. — Szalay védojének, Bloch bírónak kegyelmi kérvényét a felelősségi bíróság elutasította s így valószínű, hogy a kormányzó nem fog kegyelmet gyakorolni az utolsó pillanatban. A véres drámának utolsó megrázó felvonása, mikor olvasóink elé kerülnek a sorok, bizonyára már lejártasodott és Szalay József már mennyei bírójá előtt áll. Lapunk lezárta után vesszük a hírt, hogy a kormányzó az ítélet végrehajtását december 13-ára halasztotta.

A COLUMBUSI GENERALIS. Lapunk 83-ik számában egy külföldi társunk tollából „A columbusi generalis” cím alatt közöltük egy cikket, amely egy Horváth nevű honfitárs viselt dolgait teszi szóvá. Ez a Horváth ur most egy általa és több társa által aláírt nyilatkozatot küldött be hozzánk, amely nyilatkozat keményre a gorbombaságoktól s amelyben a cikk írójának megnevezését követeli. Tisztoséges hangon megírt helyroigazításoknak mindig helyt adunk, gorbombaságok számára nincs terünk. Munkatársaink ne-

veit pedig senkinek „követelésére” el nem áruljuk. A lapunkban megjelenő minden cikkért mi vállaljuk el a felelősséget.

A KOSSUTH-KOLONIA MEGTEREMTŐJE. Lapunk előző számában közzétettük dr. Pólya László munkatársunknak ezikkét a daytoni magyar kolóniáról. Abban a cikkben munkatársunk annak az óhajjáról adott kifejezést, hogy a magyar érdemért a magyar is nyugaton néha-néha egy kis elismerést. Szívesen teljesítjük ezt a kívánságot, hozzuk Moskoritz J. D. daytoni honfitársunknak képét, annak a derek

embernek a képét, aki Daytonban megteremtette a Kossuth-telepet, aki szerep kezdetből felküzdötte magát közbeesülésben álló vagyonos emberé, aki tiszteltette a magyar nevet s akiben az ottani magyarok tanácsadót és tette-re kész barátot bírnak. Éltesse őt az Isten!

AMERIKAI FÖLDÖN. Farkas Kálmán honfitársunknak, a Nemzetközi Utazási Iroda és Pénzváltó Társaság egyik oszlopos munkatársának kedves családja s Slavonián állandó tartózkodásra New Yorkba érkezett. — Ugyancsak a Slavonián érkezett meg Sander Károly kollegánknak, a Magyar Napilap new yorki képviselőjének családja. — Örömmel adunk hírt a new yorki magyar kolóniának ez épp oly előnyös, mint kellemes szaporodásáról.

KERESEK
egy magyarul és tótul beszélő borbélyt, akinek hajlandó vagyok csekély bérfizetés mellett 2 székre csinosan berendezett borbélyüzletemet átadni, ahol eddig havi 160—180 dollár volt a bevétel. Cím: M. R. Rónay, 30 Broadway, Uniontown, Pa. (6)

OLVASÓINKHOZ.
Dr. Pólya László ur belépőt lapunk munkatársai sorába. Mint ilyen, előfizetési és hirdetési díjakat felvehet és nyugtázhat. Ajánlása.

POTMESIL ISTVAN ur
képviselet South Bethlehemben és környékén a Bevándorlót. Előfizetéseket felvételére és nyugtázására fel van jogosítva. Melegen ajánljuk őt ottani honfitársaink figyelmébe.

KIVONAT AZ „AMERIKAI NÉPBARÁT” CÍMŰ IDŐSZAKI KÖZLÖNY OKTÓBERI SZÁMÁBÓL: (Díjtalanul kapható a „Nemzetközi Utazási Iroda és Pénzváltó Társaság”-nál, 1496 Second Avenue, NEW YORK CITY.)

TÁVIRATI PÉNZKÜLDÉS 98 CENTÉRT.

Az „Amerikai Néparát” első számában közölt pénzküldvények vonatkozás a közönséges és rendszeres 12 napot igénybe vevő pénzküldésre. De igen gyakran előfordul, hogy egy sürgős pénzküldésre van szükség. E tekintetben intézetünk oly kedvezményeket nyújthat, amelyre még eddig példa nem volt. Ugyanis mindazoknak a honfitársainknak, kik pénzküldés nélkül már bennünket LEGALÁBB

.. 98 CENTÉRT TÁVIRATILAG ..

KÜLDJÜK EL A PÉNZÉT MAGYARORSZÁGBA a bejelentett címre. Ha a pénzét ezen módon küldi haza, úgy az LEGKÉSBŐB KÉT NAP MULVA A CZIMZETT KEZÉBEN VAN.

Mi a PÉNZKÜLDÉSNEK ez a rendkívül olcsó és gyors voltával egy üdvös és új időszakot nyitjuk meg a forgalomnak és mivel minden egyes honfitársunk

és ha a gyors pénzküldést óhajtja igénybe venni, úgy mi 98 CENTÉRT elvégezzük azt, aminek a hivatalos sürgönyköltsége \$3—4, sőt

NEMZETKÖZI UTAZÁSI IRODA ÉS PÉNZVÁLTÓ TÁRSASÁG
1496 Second Ave., NEW YORK City.

AMERIKAI DOLGOK.

A FONTANETI KATASZTRÓFA. Lapunk előző számában hosszabban emlékeztünk meg arról a rémes szerencsétlenségről, melyet az Indiana állambeli Fontanetben a Dupont-féle puska-porgyár felrobbanása idézett elő. Az azóta beérkezett jelentések a szerencsétlenség minden részletéről beszámolnak, de azt mondják, hogy csak 36 halott van, de a 690 sebesült bizonyára ki fogja pótolni a halottak számát százzal. A rombadőlt házának legfeljebb ha egy harmadát lehet javítás útján lakhatóvá tenni, a többi mind egészen ujonnan kell építeni. A gyárnak a szerencsétlenség alkalmával 72 munkásszövetségi alkalmazottja volt s most, a mikor a helység egyetlen halottas kosija reggeltől estig a temetőbe szállítja a halottakat, csak 6 munkás kíséri a koporsót. A többi vagy elpusztult, vagy pedig súlyosan sebesülve a kórházban várja a megváltó halált. A temetési költségekre a Dupont-Társaság 5000 dollárt adott. A nyomorban szenvedő népet a kormányzó és a szomszédos városok látják el élelmiszerekkel.

CHADWICK ASSZONYI VÉGRENDELTE. Aznap, amikor a börtönben elhalt Chadwick asszonyt eltemették, hirdették ki a híres szélhámos nő végrendeletét, melyet ő két esztendővel bünnös üzemének leleplezése előtt írt. Ez a végrendelet több mint egy millió dollár fölötti rendelkezik. Ennek a pénznek felét jótékony célra, nagyjából kórházakra hagyta. A pénz persze most már nincsen meg, de amikor a végrendelet készült, még megvolt. Ezen a végrendeleten kívül Chadwick asszony a börtönben egy másik végrendeletet is írt, de ezt még nem hirdették ki.

CHICAGO VAGYONA. Chicago városának vagyona most lett köztudomású, mikor az adóztatás céljából a városi állásáról kellett mindenkinek vallomást tennie. Chicago városa \$2.375.068.435 dollárt érő ingatlan vagyonnak tulajdonosa.

A HERCZEGNÉ ITTHON. Malborough hercegné, aki Vanderbilt-leány, atyja és anyja társaságában Cherboungban hajóra szállott s most utban van hazafelé, hogy soha többé férjhez vissza ne térjen. A hercegné atyjának oakdalei kastélyában fog lakni. A válóper minden botrány nélkül, simán fog lefolyni. A hercegné és hercegné egy egyetkez meg gyermekeiket illetően, hogy azok egy fél esztendő atyjuknál, egy felet pedig anyjuknál fognak tölteni.

HÁBORUT CSINÁL. A „New York Sun” című angol napilap csinálja a háborút. Azt írja, hogy Washington minden félremagyarázást elkerülő módon háborúra készítik el a hadsereget. Nem csak a hajórajt erősítették

meg szinte erejüket túlhaladó áldozatok árán, hanem még a Philippini-szigetek helyőrségét is szaporították. A kikötőket is megerősítették. A szénszállító hajók százai vannak utban a messze Kelet felé. Az említett lap szerint az Egyesült Államok elkerülhetetlen háboru előtt állanak Japánnal szemben.

ÉJJEL NINCS IGAZSÁG. New York város rendőrbírái nagyon megunták már az éjjeli szolgálatot. Tegnap óta már éjjel félkötő után nem szolgáltatnak igazságot. Sőt ez is sok nekik. A törvényhozó testületnél oly törvényjavaslatot fogadják betervezésre, amely szerint az, aki kihágást követ el az alatt az idő alatt, amikor a rendőrbírák pihennek, 25 dollárt fizet biztosítékot arra, hogy másnap a kihallgatáson megjelenjen. Ebben az esetben nem kell bíró éjjel.

BOHÓZAT ELLIS ISLANDON. A La Provence nevű francia gőzösön érkezett ide egy szép örmény leány, Dorkovian Takume leendő anyósának társaságában. A leány völgyéhez jutott, a Massachusetts állambeli Cambridge lakó Garabedian Nishanhoz. A leányt a bevándorlási szigetén megvizsgálták és az orvosok azon jelentésre, hogy egyiptomi szembetegségben szenved, kizárták és visszaküldése idejéig a kórházban ápolás alá vették. A völgyen, aki amerikai állampolgár, nem esett kétségbe. Megkérte a bevándorlási hatóságot, hogy engedje meg, miszerint egy rokonával visszaküldésre ítélt menyasszonyát meglátogathassa. Megkapta az engedélyt s az ifjú Nishan a „rokon”-nal tényleg el is ment a kórházba, ahol hosszú ideig beszélgetett menyasszonyával. Másnap aztán az ifjú tiltakozását jelentette be a bevándorlási hatóságnál, amiért az ő, egy állampolgár „feleségét” deportálásra ítélték. A hatóság csak elhült. Mikor lett ennek az embernek az a leány a felesége? Előmutatták a házasságvevőlet. Előtte való nap lett kiállítva. Mert hát a völgyen az engedély alapján vagával vitte a „rokon”-t is, aki pap volt és annak rendje és módja szerint meg eskette őket. A bevándorlási hatóság mit tehetett egyebet, partraengedte a deportálásra ítélt leányt, illetve most már az élelmes örmény fiatal feleségét.

VÉREBEK. Német és francia példára a new yorki rendőrfőnök is vérebekeket és belga juhászkatyákat szerzett be rendőrségi szolgálatra. A belga katyák nem emérik meg a vérebekeket azonban már igen, sőt a new yorki rendőrség egy kis csapatát most próbálja őket a New York állambeli Poughkeepsie közelében.

NŐ A BEVÁNDORLÁS. Szeptember hónapban 98.694 bevándorló érkezett az Egyesült Államokba, 3553 emberrel több, mint az elhalt esztendő ugyanezen hónapjában. Ezek közül 10.713 Magyarországból érkezett s így a magyar bevándorlás a múlt év szeptemberéhez hasonlítva, 422-vel emelkedett.

BOMBA TAFTNAK. Manila rendőrségét értesítette egy pap, hogy péntek este, mikor Taft hadügyminiszter a jezsuita-kollégiumban tiszteletére rendezett díszlakomára ment, egy bombamerényletet kíséreltek meg ellene. A rendőrség és csendőrség azonnal talpraállott, de semmit sem tudott a merénylőtről kideríteni.

BENCZE JÁNOS ur
PASSAICON, N. J. képviselet a Bevándorlót. Előfizetési díjak felvételére és nyugtázására fel van jogosítva. Melegen ajánljuk őt passaic honfitársaink pártfogásába.

HUNFALVY HUGÓ
Hítes ügyvéd és jogtanácsos,
— közjegyzői hivatal. —
Iroda a főpostával szemben.
231 BROADWAY New York City.

PARTOS PATIKÁJA
ICAZI MAGYAR GYÓGYSZERTÁR
160 Második Avenue, 10-ik utca sarkán,
NEW YORK.
Telefonszám: 4288 Orchard.
Orvosságokat magyarországi módszer szerint készít.
— Telefon útján is megrendelhető. —
PARTOS CREAM
Egy tudományos arczbőrrelő, táplálja az arcbőrt s megszűnteti a ránczok és vonások képződését.
35 centes, 65 centes és 1 dolláros üvegekben.
Liliumszappan, újítás elleni porok, bőrszűrtök a legjavobb választékban.
POSTA UTJÁN IS MEGRENDELHETŐ.
Sérvtőkötők és sebészeti szerek jutányosan kaphatók.

A BEVÁNDORLÓ

A magyar bevándorló és az amerikai magyarok érdekeinek szentelt folyóirat.

Megjelen minden KEDDEN és PÉNTEKEN. A „Bevándorló” újságválalat: Makray Aladár. Szerkesztő: SINGER MIHALY.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 327 EAST 13th STREET, NEW YORK. Telefonszám: 4350 ORCHARD. Pittsburgi iroda: 1040 Forbes St., Pittsburg, Pa. Irodavezető: dr. Hódinka Tivadár.

ELŐFIZETESI FELTÉTELEK: New York város egész évre \$3.— Egyesült Államok egész évre \$2.50 Magyarország egész évre \$4.—

THE IMMIGRANT

A periodical devoted to the interests of immigrants from Hungary and of Hungarian Americans.

Issued every TUESDAY and FRIDAY. Published by the „Immigrant” Publishing Co. Aladár Makray.

Edited by MICHAEL SINGER. Editorial Rooms: 327 East 13th St. New York. Telephone: 4350 ORCHARD. Pittsburg offices: 1040 Forbes St., Pittsburg, Pa. Manager: dr. Theo. Hódinka.

SUBSCRIPTION RATES: For New York City, 1 year \$3.— For the United States 1 year \$2.50 For Hungary, 1 year \$4.—

Entered as second-class matter January 3, 1905, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of Congress of March 3, 1879.

SZILÁNKOK.

— Szombaton leplezték le a new yorki németek az amerikaiak nagy részvétele mellett Sigel tábornoknak szobrát. A szoborleplezésre idereseglettek az Egyesült Államok minden részéből a németek, hogy leróják nagy honfitársuk iránt a kegyelet, a hála adóját.

— Sigel Ferenc tábornok kiérdemelte ezt a kegyeletet. Odaát Németországban küzdött a népszabadságért, ideát Amerikában küzdött a rabslág felszabadításáért.

— Nekünk amerikai magyaroknak is van egy Sigelünk. Magyarul *Figyel-messy* ezredesnek hívják. Vértett a magyar szabadságért, vért hullatott Amerika csatamezőin. Nemrég meghalt. Mit csináltak mi magyarok? — Szidunk a németet. Szidunk őket a jövőben is, de — tanuljunk tőlük egyet-mást.

— Egy „asztaltársaság” a minap kábelzett Andrássy belügyminiszterhez s a kábelüzenetben tiltakozott az ellen, hogy a budapesti lapok meghurcolják *Hoening O'Carroll* báró new yorki főkonzult.

— Hát bizony *Hoening O'Carroll* báró mindenre rászolgált, csak arra nem, hogy magukat *huzafiasoknak* nevező magyar lapok meghurcolják őt. De mit lehet ebben a magyar kir. belügyminiszter? — A jóindulatu asztaltársaság, melynek tiszteletét a jelenlegi főkonzult iránt feltétlenül megosztjuk, nyilván elfelejtette azt a jó mondást: a kevés néha sokat jelent. A főkonzult személyének minden alkalommal való előnévezésével a főkonzult tiszteletét kissé túlmennek a tiszteletnyilvánítás határáin.

— Különbön is, hogy a budapesti lapok az amerikai magyarságot illetőleg oly gyakran túllőnek a célon, annak nem annyira a lapok, mint amerikai tudósítók az okai. Így az egyik lap tudósítója azt írta, hogy a New Yorkban fellépítendő magyar kórház javára már *hetvenhét ezer* dollárt gyűjtöttünk. Ha ez a pénz nincsen meg, amint hogy nincsen is meg, tolvajoknak fogják nézni azokat, akik a kórház ügyét a kezükbe vették.

— Más tudósító meg egyebet sem tud, csak mások rovására személyes dolgokat besugni a lapjának. Ne kárhözatasuk tehát mindenben a budapesti lapokat, hanem ellenőrizzük kissé azoknak közöttünk élő tudósítóit.

— Philadelphiai lapársunk szemünkre lobbantja, hogy rosszul szolgálunk olvasóink érdekét. Rosszul szolgálunk pedig szerinte azzal, mert megírjuk, hogy a magyar király haladoklik.

— Ha a philadelphiai *Önállás* olvasóit nyilván csak az érdekli, amit az *Önállás* — elhallgat, becsljük az izlésüket. A *Bevándorló* olvasói azonban tudni akarják, hogy mi a világ folyása s különösen, hogy mi történik Magyarországon. Bizza tehát kollégáink csak mitrünk, hogy miképp szolgáljuk olvasóink érdekeit.

KELLEMETLEN FELADATOK.

A „Pesti Hírlap” egy vezércikke.

A kormányunk nehéz feladatai, a koalíciós pártoknak pedig kellemetlen feladatai vannak.

A kormányunk azokat a legnehezebb kérdéseket kell megoldani, amiket a legutóbbi évtizedek kormányai részben elhanyagoltak, részben elrontottak. S mivel a dolog természetében rejlik, hogy lehetetlen e kormány átmeneti időszak alatt teljesen jól és kielégítő mértékben elvégezni évtizedek politikai restanciáját s helyrehozni vétkeit, a kormányt támogató pártokra hárul az a kellemetlen feladat, hogy támogatniuk kell a kormányt oly kérdésekben is, amelyekről mindenki tudja előre, hogy most nem lehet kifogástalanul megoldani azokat.

A koalíciós pártoknak pedig most ezeket a kellemetlen feladatokat vállalniuk kell — az ország érdekében. Inkább tessék a népszerűségükből feláldozni valamit, de nem szabad az országot újabb válságba dönteni.

A kormány támogatása sohasem népszerű, sőt a közvélemény egyes körében még gyanút is támaszt. Aki támogatja a kormányt, arra könnyen ráfogják, hogy érdekből teszi. S valljuk be őszintén, hogy sok ember rá is szolgált erre a gyanúra. A kormányt támogatni néha nagyon könnyű dolog is. Nem kell hozzá sok tüprengés, gondolkodás és munka, csak igent mondani, s minden helyeselni kell, amit a kormány tesz vagy akar. A kormánypartiság gyakran felszabadítja az embereket a gondolkodás s az önálló véleményalkotás terhes munkája alól is.

Vannak azonban körülmények, amikor a legnehezebb helyzete van a kormánypartinak. S ilyen idősok következik most. Most áldozatot kell hozni minden kormányparti embernek a pártja programjából s a saját egyéni meggyőződéséből is. Mert olyan lehetetlen időköt élünk s olyan lehetetlen helyzetben van a kormány, hogy a legjobb akarat mellett sem elégeitheti ki a pártok programját, sőt meg vagyunk róla győződve, hogy a miniszterek a saját egyéni meggyőződésüket sem elégeithetik ki.

Az önálló vánterület fűvösségéről példálul meg van győződve a koalíciós kormány és a koalíció minden tagja s ume, a kormány kénytelen kiegyezést kötni közös vánterület alapján s eután a külső formában hozhatja be egyelőre a vámszerződés jellegét. Mert az előző kormány által megkötött nemzetközi kereskedelmi szerződések lehetlenné teszik 1917-ig a vámsorompók felállítását. Sőt, a kiegyezéssel együtt emlegetett többi függő kérdésben: a bank-ügyben, a kvótában, a kőszízfizetések felvételében, az annabergeri vasúti csatlakozás ügyében, szóval az összes most megoldandó feladatokban nehézségeket támasztott a mult kormányok politikája.

A legelőzőbb kérdéseket el sem intézték az előző kormányok s így torlódt össze az „átmeneti kormány” rövid időszakára minden fontos ügy. Arról, ami nem „folyó ügy”, hanem százados mulasztás, az alkotmány biztosítása, ne is beszéljünk, mert ha őszintén beszélünk, akkor agyonücsögtetett őseinket nagyon is meg kellene kritizálnunk. Mindig azt hangoztatta a nemzeti frazeológia, hogy Magyarországnak ezredéves alkotmánya van; míg aztán az ezredév végén kislült, hogy nem sokat ér az alkotmány. Penne felejtették ugyanis a mi őseink a királynak korlátlan vétő-jogát, ez pedig mindenféle alkotmányosságot felfordíthat. A király a törvényhozás által megszavazott törvényt annyiszor visszadobhatja a parlamentnek, ahányszor neki tetszik, a szentesítést megtagadhatja minden indoklás nélkül holta napjáig s az utólag folytathatja ezt a passzív rezisztenciát annyira, hogy a királyok esetleg megakadályozhatják azt, hogy a magyar „törvényhozás” ezer esztendeig egyetlen törvényt sem hozhat.

Ilyen az a magyar alkotmány, amivel oly sokat elidicskedtünk. Már most tessék ezt a százados mulasztást az átmeneti kormányunk helyrehozni s az alkotmánybiztosítékok törvényében megszorítani a felségjogokat. A kormány meg is próbálja, de ha az uralkodók nem hagyják jóvá a felségjogokat korlátozó törvényeket, ezt teljes törvényes alapon tehetik. S ha a királyok ezt az eljárását, amit uralkodói sztrájk-nak lehetne nevezni, végtelenségig akarják vinni, a nemzetnek nincs más hátra, mint az ultima ratio, a szabadságharc. De a történelmünk bizonyítja,

hogy mi szabadságharcokat sem tudunk csinálni, hisz minden szabadságharcunkat elvesztettük. Perzse, azokat nem lehet dikezőkkel megvinni.

Mikor a koalíció a kormányzást átvette, azt gondolta mindenki, hogy csak javítani s tatarozni kell az ország állapotán; most sűlt azonban ki, hogy a régi ruhadarabokat többé nem lehet javítani, az alkotmány eszmáján mit sem ér a fejelés, a kiegyezésen a foltozás; egészen újat kellene teremteni, egészen új alapon kellene Magyarországot felépíteni. Hát ezt jersze nem lehet. Azért nagy a keserűség minden vonalon s azért kellemetlen a feladata a koalíciónak.

A kellemetlenséget azonban el kell szenvedni s mégis ennek a kormányunknak a lehető legjobb megoldania az örökül kapott nehéz ügyeket. Ezeknek a nehézségnek csak egy módon lehet segíteni, ha a koalíció minden körülmények között tömören együtt marad s ezáltal erőt ad a kormánynak, midőn Ausztriával a gazdasági kérdésben s a Habsburg-házzal az alkotmány kérdésben kiegyezési tárgyalásokat folytat.

Ha együtt marad a koalíció s a sok „külön vélemény” nem veszi el a tekintélyt, akkor nagyobb sikereket érhet el a kormány. Az országnak pedig az az érdeke, hogy az égető anyagi kérdéseken minél gyorsabban s minél több sikerrel jussunk keresztül, mert azután jön a legfontosabb alkotás, a parlament reformja. A legfőbb érdek pedig az, hogy az osztrák kormányval szemben csak akkor állhat a magyar kormány erélyes álláspontra, ha a koalíció erős egysége támogatja s erre támaszkodva utasíthatja vissza azoknak vakmerő követeléseit. Ime, van tehát pillanat, mikor a kormányt támogatni talán kellemetlen feladat, de kötelesség az ország érdekében.

A NAGYVILÁGBÓL.

A GYÜLÉS VÉGE. A június 15-én összeült haagai békekonferencia e hó 18-án tartotta utolsó ülését, mely a gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésével foglalkozott. Ez a jegyzőkönyv első sorban azzal foglalkozott, hogy a második békekonferencia eszméjét Roosevelt Tivadár vetette fel s hogy az orosz cár és Vilma hollandi királynének köszönhető annak összehívása. Felsorolja a jegyzőkönyv a hatalmak képviselőit is, akik mind át voltak hatva azzal a magasztos eszmével, melyet szolgálniok kellett. A jegyzőkönyv legvékonyabb fejezete a munkálkodás eredményéről szól, amennyiben ez a konferencia éppen olyan semmit mondó eredményel fejeződött be, mint az első.

ÁRVIZ. Franciaország déli kerületeit, mint azt már több előző számunkban megírtuk, a szó teljes értelmében elpusztította az ár. A folyómenti városokban 2—10 láb magasán áll az utca az víz. Sok helyen a vasúti töltéseket teljesen elsodorta az ár, úgy hogy Dél-Franciaországban megszünt hosszú időre a vasúti összeköttetés. Az utolsó pár nap alatt megszünt az esőzés s így remélhetőleg már elmúlik a veszély.

KIRABOLT AMERIKAI. Egy Green nevezetű amerikai polgár, aki new yorki czegek képviselőjében Oroszországban utazgat, ugyanez megjárta Kiewben. Este, mikor szállodai lakásába akart térni, utonállók leütötték s öráját és néhány száz dollár készpénzt elrabolták. Green, amint fel tudott tápáskodni, a rendőrségre ment, ahol angol és német nyelven, amit perzse a muszkák meg nem értettek, elpanaszolta a baját. Sőt Green panasza közben annyira félreértették, hogy még arczúl is ütötték. Éjjelre perzse lezárták. Másnap Green tolmácsot szerzett és ily módon kimagyarázta baját, melyek után elbocsájtották.

MUSZKA KÖLCSÖN. Az orosz pénzügyminiszter Párisban járt egy újabb nagyobb szabású kölcsön felvétele céljából. A dolog már-már nyelvé volt írtve, amikor Clemenceau francia miniszterelnök kijelentette, hogy ezeket a pénzeket csak akkor és abbat az esetben kaphatják meg a muszkák, ha a francia-orosz szerződéseken némi javításokat eszközölnek. Ez az oka, hogy Iswolski orosz külügyminiszter Párisba utazott.

ELTÜNT GRÓFNŐ. Zamoyska grófné Bialystokból Varsóba utazott vonaton. Az uton, hogy, hogy nem, eltűnt. Mindjárt a Varsóba való megérkezéskor észrevették a grófnő eltűnését és megindították a vizsgálatot. Találtak a grófnő által bérlet vasúti kocsiban véres ruhadarabokat. A rendőrség azt hiszi, hogy a grófnőt valaki az uton meggyilkolta és holttestét az ablakon kidobta.

VIDDER EMIL
bor, pálinka és magyar ásványvízkereskedő meglátogatja most Buffalóban, Pittsburgban, Clerlandban, Toledóban, Lorainben és Chicagóban lakó honfitársainkat. A jöhrü magyar üzletembert olvasóink pártfogásába ajánljuk.

BORSZÉKI GYÓGYVIZ

A VIZEK KIRÁLYA
— Különleges szer gyomorba és köszvény ellen. —
Orvosi szaktekintélyektől a legmelegebben ajánlva, hólyag, vizeleti szervek bántalmánál, vesebajoknál, cukros hólyag, a torok és tüdőszervek bajánál, epekő és gyomor-megbetegedéseknél. Egészségesnek kitűnő ízű, igen üdítő ásványvíz, bor, cognac, vagy citromsavval vegyítve.
EGYEDÜLI KÉPVISELŐ az EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN
VIDDER EMIL
233 EAST 10 STREET. NEW YORK.

ALAPITTATOTT 1889. EGYESÜLT ERŐVEL.
JACOB KLEIN
MAGYAR BANKHÁZ, HAJÓ- ÉS VASÚTI ÜGYNÖKSÉG, KÖZJEGYZŐI IRODÁJA
1340 Penn Avenue, PITTSBURG, PA., és 207—6th Avenue, HOMESTEAD, PA.
KÜLDÜNK PÉNZT az ó-házába olesó áron és 30 nap alatt kézbesítjük a pénz átvételét igazoló postai feladó levényt.
VESZÜNK ÉS ELADUNK külföldi pénzeket. Pénzeket elhelyezük bármely hazai bankba, vagy a magyar királyi postatakarékpénztárba és beszerzünk az eredeti betétkönyveket.
ELADUNK HAJÓJEGYEKET a leggyorsabb hajókra a hajóársulatok eredeti árán és utasaink a leggyorsabb vonattal a Pennsylvania Union depójáról továbbíthatnak New Yorkba.
ELFOGADUNK BETÉTEKET A „HUNGARIAN AMERICAN SAVINGS & TRUST CO. JAVÁRA IS.
MAGYAR AMERIKAI TAKAREK ÉS HITELTÁRSULAT, DUQUESNE, PA.
Két százezer csekkszámára. Négy százezer betétzámlára.
ALAPTÖKE ÉS FÜLÖSLEG \$175,000.00.

RÉTHY LAURA

MAGYAR SZINTÁRSULATA.
MAJESTIC THEATRE
Columbus Circle,
Broadway and 59th street.
New York legszebb színháza.
Magyar énekes előadások New York legelőkelőbb színházában.
— Hat bemutatató előadás. —

1907. november 3-án, vasárnap este:
AVATÓ
Irtá: Rudnyánszky Gyula.
CZIGÁNYBÁRÓ.
Nagy operette.
Jókai szövegére Irtá Strauss.
Szíftli Réthy Laura.

November 10-én, vasárnap este:
CSÓKON SZERZETT VÖLÉGENY.
Énekes bohóság.
Zenéjét írta: Serly Lajos.
Ábray Irén Réthy Laura.

November 17-én, vasárnap este:
AZ IGMÁNDI KISPAF.
Népszínmű három felvonásban.
Irtá: Berczik Árpád.
Esztké Réthy Laura.

November 24-én, vasárnap este:
— Előszór —
GÖRE GÁBOR AMERIKÁBAN.
Énekes életkép.
Réthy Laura társulata számára Irtá: Rudnyánszky Gyula.
Göre Marcsa Réthy Laura.

December 1-én, vasárnap este:
NEBÁNTSVIRÁG.
Franciai daljáték. Irtá: Hervé.
Donise Réthy Laura.

December 8-án, vasárnap este:
PARASZTBECSELET.
Mascagni operája.
Santuzza Réthy Laura.
Ezt megelőzi:
VIRÁGFÁKADÁS.
Vígjáték egy felvonásban.

Réthy Laura hat bemutatató előadására bérletet nyitunk.
Bérletet lehet a színház irodájában: New York, 144 Second Avenue.
Bérlet a hat bemutatató előadásra:
FÖLDSZINT 9 dollár és 6 dollár.
EMELT 6.00, 4.50 és 3.00 dollár.
PAHOLY 60, 50 és 40 dollár, kis páholy 36 dollár.
Jegyek az összes előadásokra előre válthatók 144 SECOND AVE., a színház irodájában.
HELYÁRAK: \$1.50, \$1, 75, 50 és 35ct.
Művező: Rudnyánszky Gyula.
Karnaagy: Serly Lajos.
Rendező: Karacs Imre.

A mi kedvelt bankárunk
JOS. TOMCSÁNYI
— HOMESTEAD, Pa. —
DUQUESNE, Pa.

DEUTSCH TESTVEREK

BANKHÁZA
319 East Houston st., New York.
Törvényes képviselői a legjobb hajóvonalnak, Hamburg, Bréma, Rotterdam, Antwerpen vagy Flumen át — Cunard vonalon.
Pénzügydemények továbbítására az ó-házába a legmegbízhatóbb cég.
KÖZJEGYZŐI HIVATAL.
Magyar köcsönkönyvtár, tüzbiztosítás, csomagok kizozatala és hazaszállítása.
Levélcím:
DEUTSCH BROS.,
319 East Houston st., New York.

Hazai Dolgok.

Hatemeletes házak.

BUDAPEST. A főváros fejlődésére károsan hatott amaz indokolatlan szabályrendelet, hogy még a kellő szélességgel bíró utvonalakon: tereken, utcákon és utcákon sem volt szabad négyemeletesnél magasabb bérházat építeni. A város belsőrészeinek — a vámvonalakon belül — sok része van, ahol a házak ára négyzetméterenként 200—500, sőt 600 koronára is rug. Hy drága telken csak négyemeletes bérházat építeni — nyomasztó adórendszerünk miatt — gyakran nem jövedelmező a telektulajdonosra nézve. Pár év óta alacsony „felmeletek” s ugynevezett „padlásszobák” révén sikerült azután eme káros szabályrendeletben részt lőni. Például, Klotild főhercezsasszony két pompás bérpalotájával is sikerült ez az Eski-nton. Több másik hatemeletes bérház is épült ily módon; de a valódi „hatemeletesek”, amelyek ily segély nélkül török-zuzak össze az említett szabályrendeletet, most készültek el. Egyiküket a Gutenberg-Ottont a Főherceg Sándor-térre, már egész terjedelmében lakják. Gyönyörű, nagyarányú épület; két oldala a mellék-utcákban 5—5 emeletes, hatalmas főhomlokzata, amely a térre dol, hatemeletes. A tetőzet alatti falrészleten a betűnyomatás különféle ténykedéseit ábrázoló falfestmények díszítik a divatos, szecessziós modorban épült, nagy bérházat. Erdemes megtekinteni; csak 50—60 lépésnyire fekszik a József-körutól. A másik „hatemeletes” a Zrínyi-utczában épült az egykori gróf Nádasdy-palota helyén, mely csak kétemeletes volt. Eme szép kis palotát a biharvármegyei Okány községben bírtokos néhai Schwarz Ábrahám vásárolta meg gróf Nádasdy Ferencz-től mintegy 35 év előtt. A New Yorkban levő, ugynevezett „felhőkazetók” benyomását kelti ez a „hatemeletes”, mert aránylag keskeny épület (csak két ablaknyi széles a homlokzata). Egyike a székesfőváros leglassabban épült bérházaiknak; mert ismételt kőműves-bérházak miatt több év kellett ahhoz, hogy végre-valahára felépüljön.

Dühöngő mostoha.

BUDAPEST. Gyurkovics Józsefnek, született Huszár Jozsefné, inaros felesége az iskolából hazatérő 11 éves Erzsébet nevű mostoha gyermekét valami eszéltelenség miatt a Szigetvári-utca 15. sz. alatt levő lakásán annyira összeverte, hogy a kis leányt a felháborított lakóknak kellett kiragadni a lelkiismeretlen mostoha kezétől. Gyurkovicsné ekkor bevitte a leányt a lakásba, vastag zsinórral előbb összekötötte a gyermek kezét és lábát, aztán a zsinór végét az asztal lábához szorította, — s mint aki jól végezte el a dolgot, — eltávozott hazulról. A szerencsétlen leány jajveszékölésére s házmester rendőrt hívott, aki kiszabadította a gyermeket keserves helyzetéből. A rendőrség a kegyetlen mostoha ellen megindította az eljárást.

Vadember a gyermekmenhelyen.

ARAD. Pár héttel ezelőtt az aradmegyei Dénán megfogtak egy 10—12 esztendősek látszó gyermekét, aki azzal kellett feltűnést, hogy buzgón tépte az akáczfák leveleit s azután jóízűen elfogyasztotta a zöld eledelt. Akkor kiderült, hogy a gyerek nem tud beszélni, noha nem néma, mert amit elmondanak előtte, azt rögtön egész érthetően utána mondja az embernek. Próbálták vele mindenféle nyelven beszélni, a gyermek azonban nem adott feleletet, hanem bambán ismételte a kérdéseket. Ha erősen rántétek, felősen a vállá közé huzta a fejét s egyekben egész állatiasan viselkedett. Négykezláb maszott, illetve futott s erősebb hangok hallatára megriadt állatként igyekezett menekülni. Hogy ki a gyermek apja, hová való, milyen nyelven beszélnek övéi, nem lehetett megtudni, egyáltalában egyetlen közlelőbbi adatot sem tudtak a gyermek kitérőitől kideríteni. A kis vadember

egy őrizetlen pillanatban megugrott, de a napokban Csákován sikerült elfogni. Lefűlétek és bevitték a község-házára. Ott, amint egy pillanattal magára maradt, átvette magát a kerítésen és futásnak eredt. Alig bírták utóérni. A gyermeket ezután beszállították az aradi gyermekmenhelyre, ahol külön szobába kvártélyozták be a különös vendéget, nehogy a többi lakókban valami kárt tegyen. Egész nap a szoba egyik sarkában kuporog és a madarak csicseregését utánozza. Ha azonban valaki belép a szobába, rögtön elhallgat. Mihelyt észreveszi, hogy az ajtó nyílik, ki akar szökni s minden igyekezete arra irányul, hogy megszökhesse. A gyermeket egy ideig megfigyelés alatt tartják s legközelebb fel fogják szállítani valamelyik fővárosi elmegyógyintézetbe, annak megállapítása czéljából, hogy hálve-e, vagy csak életviszonyai folytán vadult el annyira, hogy egész kivételközött emberi voltából.

Csendület.

ÁROKSZALLÁS. Hires legények a községben Szántó Bálint, Pap Sándor, Babók Ignác és Kiss János. Virtuskodásukért nem egyszer kerülnek a törvénynek összeütközésbe. A napokban ismét bajuk támadt, mert Tűzkő Alajos botokkal úgy véresre verték, hogy a legdonosabb orvosi munkásság mellett is kérés az egészsége teljes visszaállítása.

Dinamit gyermekek kezében.

CSÁKTORNYA. Kotzig János és Friedenthal Sándor 7 éves iskolásfiúk dinamitpatronát találtak és a vasuti vágányon akarták elszütni. A patron felrobbant és mindkét fiúcska halálosan megsebesült. Egy fuvaros, aki a fiuktól mintegy 40 lépésnyire állott, a karján súlyosan megsebesült. A szerencsétlenül járt fiúk szülei vasuti alkalmazottak. Hogy honnan kerítették a dinamitot, ez irányban vizsgálatot indítottak.

Sikkasztó takarékpénztári igazgatók.

ESZÉK. A niemezei kerületi takarékpénztár Zsivkovics nevű igazgatója megszökött 500.000 korona elikkasztása után. Az amugy is gyenge eszű pénzügyes annyira éri a sikkasztás következményét, hogy már eddig is több üzletember ment tönkre és gyalog esdők várhatók. Zsivkovics már évek óta sikkasztott s a könyveket mind meghamisította. A betevők közül számos-an koldusbotra jutottak. Zsivkovics igazgató már két héttel a sikkasztás kipattanása előtt Bécsbe utazott. Azt mondotta, hogy üzleti ügyekben utazik el. Bécsből aztán nap-nap után leveleket küldött haza s azt írta, hogy betegsége gátolja abban, hogy hazatazzék. Hosszas elmaradása azonban gyanút keltett s a bank igazgatósága gyűlést tartott és elhatározták, hogy két ember küldenek Bécsbe Zsivkovics után. Bécsben aztán kitudódott, hogy a sikkasztó csak egy napot töltött ott, ahonnan még a megérkezés napján ismeretlen helyre utazott. Utazása előtt tíz megsemasozott levelet adott át a szálló porásának, hogy sorrend szerint naponként adja postára. A levelekben Zsivkovics rendszer jelentést küldött haza a betegségéről.

Verekedő hírlapírók.

FIUME. A „Tengerparti” című lap legutóbb sokat foglalkozott az irredentizmus veszedelmes terjedésével s ezzel kapcsolatosan megtámadta a fiumei olasz lapokat, amelyek nyíltan az irredentisták szolgálatában állanak, s a lap a kormányzóságtól és az ügyészségtől szigorú közbelépést követelt az államellenes izgatás miatt. Mindebből kifolyólag minap este összekocczanásra került a sor Koresmáros Nándor, a „Tengerparti” és Marcuzzi Emil, a „Vo, cede! Popolo” szerkesztője között. Marcuzzi kérdőre vonta Koresmárost a legutóbbi megjelent cikkéért. Koresmáros azt felelte, hogy szerkesztőségi ügyekben a kávéházban nem áll rendelkezésére. Ha Marcuzzinak baja van, keresse fel ott. Marcuzzi erre azt kérdezte, hogy grávnak tartja-e az auto-

nóm-párt hivatalos lapjának szerkesztőit, amint azt a minap egy cikkben írta.

— Igen, — felelte Koresmáros, — valamennyi gyáva!

Marcuzzi erre Koresmáros felé ütött, de Koresmáros kivédte az ütést és a következő pillanatban arezul csapta az olasz szerkesztőt, aztán pedig fellökte. A dulakodókat a pinczerek választották el és Marcuzzi kilökték az Adamich-térre, ahol több rendőr meg egy csapat utcai síheder állt, akik Marcuzzival jöttek és tudtak a támadásról.

Bevándolt lelkész.

FIUME. Harmadéve meghalt Branchetta Jakab gazdag kereskedő. Pár héttel a halálos utján Branchetta János, az elhunyt fivére, röpiratot adott ki, amelyben súlyos vádakkal illette bátyját, Branchetta Constantint nyug. róm. kath. papot, azzal vádolván őt, hogy hamis végrendeletet készített s azt mutatta be a bíróságnál. Branchetta Constantin lelkész a röpirat szerzője ellen nyomtatvány útján elkövetett rágalmozás miatt emelt panaszt a fiumei törvényszéknél. A bírósági tárgyaláson Branchetta János nem tudta bizonyítani a végrendelet-hamisítást, de annyit megállapítottak, hogy a pap tényleg kegyetlenül bánt testvérével. Ezt enyhítő körülményként tudta be a bíróság s a vádlottat mindössze 200 korona pénzbüntetésre ítélte. A királyi ítélőtábla s a királyi Curia hozzájárult a törvényszék ítéletéhez.

Borzalmas családi jelenet.

KESZTHELY. Németh Gyula családjával családi viszályban élt. Felesége megkorholta, mert sokáig maradt a koresmáros, mire a férj az asszonyt mellette szúrta. Németh Gyula ezután a segítségére érkezett huszonegy éves fiára háromszor ráöltött. „Azután dulakodás támadt apa és fia között és a fiu sikerült az apa kezéből a revolvert kicsavarni. A megsebesített asszony baltát hozott, melylyel a fiu olyan erővel ütött az apjára, hogy az szörnyet halt. Az asszony szurási sebe halálos. A fiu szintén súlyos sebet kapott.

Szörnyű tévedés.

LIPPA. Megrendítő szerencsétlenség történt. Eck Mihály szőlőbirtokos szőlőjében foglalkozkodott és észrevette, hogy több suhanec lopja a szőlőt. Hogy elriasztja őket, többször a levegőbe löti. Szolgája távolról látva a menekülő suhanecokat, utánuk szaladt, de vesztette, mert gazdája őt is menekülő távójának nézte és egy puskalövéllel megölte. A vizsgálatot megindították.

Munkástelepek feladása.

MAKÓ. Csanád vármegye huszonegy munkásházat épített szegény munkásaladok részére. A telepet minap adták át a tulajdonosoknak, akik a városban Návay Tamás főispán, Hervay István alispán, Dóza Sámuel főügyész, Farkas József polgármester jelenlétében aláírták a szerződést. A városházaól az egész társaság a munkástelepre ment, ahol Hervay István beszédet intézett a munkásokhoz, melyben hangsúlyozta, hogy a kormány és a vármegye nem feledkeztek meg a derék és szorgalmas munkásokról és ezentul is előmozdítják a szorgalmas munkások érdekeit. Návay főispán beszédében hazafiasságra serkentette a munkásokat és személyesen vezetett be minden munkást a házába. A szép jelenetet nagy néptömeg nézte végig, amelyből küldöttség alakult és arra kérte a főispánt, hogy a törvényhatóság részükre is építtessen házat. A főispán megígérte, hogyha Makó városa a telket olcsón átengedi, készséggel teljesíti kérelmüket.

Bojkottált szolgabíró.

MAROSVÁSÁRHELY. Kis Menyhért szolgabíró bojkottálása ügyében Reicher Antal alispán-helyettes a vizsgálat vezetésére Márton Zsigmond aljegyzőt küldötte ki Nyárad-Szeredára, hogy az ottani vendéglősöket és más tanukat hallgasson ki arra nézve, vajjon része volt-e a bojkott rendezésében Kőrös József szolgabírónak. A kihall-

gatott tanuk egyöntetűen azt vallották, hogy ők a főszolgabíró tudta és beleegyezése nélkül önként határozták el magukat arra, hogy Kis Menyhért szolgabírót bojkottálják. Kőrös József főszolgabíró kijelentette, hogy ő a nyárad-szeredai lakosság elhatározását semmi módon nem befolyásolta és abban neki semmi része nincs, sőt ellenkezőleg, ő igyekezett elejét venni a bojkottnak, mert közigazgatási szempontból szükség van a szolgabíró munkájára, amelytől Kis Menyhért bojkottálása esetén a közigazgatás elesnék.

Uj ügyvédi iroda.

NAGYMIHÁLY. Dr. Bucszinsky Mihály ügyvédi irodát nyitott Nagymihályban. Az új, fiatal ügyvéd fia a Nagymihály társadalmi életében is előkelő szerepet játszó Bucszinsky Lajos nagykereskedőnek. Vállalkozásának sikere felé meggyeserte rokonszenves érdeklődéssel tekintenek.

Orvos nélkül.

OROSHÁZA. A nagyközségtől nem messze fekvő Szentetornya faluban végzetes szerencsétlenség történt. Kiss Pál jómódú földmives kiment fiaival a tanyára, mialatt felesége kenyeret süttött. Mikor a gazda hazaérkezett, már kész is volt a kenyér. Felesége a friss kenyérből evett, ők azonban a régiekből. Éjfél felé az asszony rosszul lett és másnapra meghalt. Mivel a faluban nincsen doktor, egy Hódmezővásárhelyről odaszakadt vágart hivatott el a halott-hoz, aki meg akarván felelni a beléje helyezett bizalomnak, habozás nélkül szívészűhűdést konstatált. Miután eltemették, alélben az egész családhoz ült s felszöktek a friss kenyeret s abból jóízűen falatoztak. Ebéd után az egész család rosszul lett s a kutya és tyúk, amiknek a kenyérből adtak, mind elpusztultak. Most minden orvosi segítség nélkül élet és halál között lebeg az egész család s erről az orosházi hatóságunk még csak sejtelve sínes. Az egész faluban s a szomszédos vásárhelyi tanyák között is óriási izgalom uralkodik s azt beszélük, hogy mérges pókok marták meg a Kiss-családot.

Eleszfitják a Kossuth-nótát.

POZSONY. A Kossuth-nóta ellen vetemedett nemzetiségi dühöngők háborúságot, vizslyát kavartak fel örüléssel. Minap éjszaka néhány főiskolai hallgató mulatott a Szecesszió-kávéházban, amikor egyszerre csak a Kossuth-nóta magyargyalázó parodiája ütötte meg a fülüket. Nemzetiségi főiskolai hallgatóktól eredt a nótázás, akik egy ujdonsült kadétmesterrel mulattak.

A magyar ifjak be akartak rontani a szeparba elégtélelert, s odabent már tört rántottak a gyalázkodók, amikor a kávéházi vendégek és a személyzet közbelépett és ezáltal a magyar ifjuság nem fenyegette meg a gyalázkodókat. A dolog azonban nem maradt annyiban, kinyomozták őket s Chiritza Győző, Ravasz Győző, Malovecz Pál, Szoyka kadétmester, Spátán Anrél, Velicua Emil ellen a fegyelemi eljárást az akadémia igazgatósága megindította.

Az eset miatt a főiskolán napokig izgalmas volt a hangulat s ennek köszönhető, hogy az esztergomi teológiáról pánszláv üzemelmei miatt kizárt és a bazini választásokról hírhedt Mandik Istvánt, amikor megjelent a főiskolán s többszöri felszólítás után sem távozott, arezulverték és kitétték. Este a korzón a nemzetiségiek belekötöttek a magyar ifjuságba. „Marha magyarok!” s más eféleket emlegettek, de amikor felelősségre vonták őket, letagadták az inzulitust. Mikor aztán a Kossuth-gyalázás visszavonását is megtagadták, rövidesen elüldöztek őket a korzóról.

Meggyuladt teherkocsi.

RUTTKA. Minap hajnalban a ruttkai állomáson egy gappal megrakott teherkocsi, mely a rózsahegy kolóniának volt czimezve, kigyuladt. Az áru és a teherkocsi elpusztult.

Tisztújítás.

SOPRON. A vármegye állandó választmánya Baán Endre főispán elnökölésével ülést tartott. A napirenden levő tárgyak közül az általános tisztújítás tekintetében elhatározták, hogy a tisztújítást a jövő héten tartják meg. A sopron-községi választás létesítésére, valamint a pulya-repezekárolyi törvényhatósági ut kiépítésére a vármegye 300.000 korona kölcsönt vesz fel a megyei gyámpénztárból. Végül elhatározták, hogy a vármegye felir a képviselőházhoz, hogy márczius 15-ét tegye nemzeti ünneppé. Az október 6-ikának törvénybeiktatását azonban az állandó választmány nem tartja szükségesnek.

Elfogott pénzhamisítók.

SZATMÁR. Bujáki Lajos és Morócz Péter tanyai lakosok az egész megyét hamis pénzzel árasztották el. A csendőrség feleségeikkel együtt munka közben letartóztatta őket. Husz kilogramm czinket és a hamispénzverő gépet elkobozták.

Válás után.

SZATMÁRNEMETI. Véres családi dráma megint. Kerekes András úgynök és a felesége, Sipos Ida között válópör folyt. Kerekes felkereste lakását a feleségét és felhívta, hogy térjen hozzá vissza. Az asszony azt mondta: — Nem. A férj erre revolvérből az asszonyra lött, aztán maga ellen fordította a fegyvert. A mentők mindkettőjüket a kórházba szállították, de a férj még utközben meghalt. Az asszony még felgyógyulhat.

Rabló cigányok.

SZÉKESFEHÉRVÁR. Kóbor cigányokból álló veszedelmes rablóbanda tartotta rettegésben hónapokon keresztül Fejérmegye lakóit. Különösen a vásárra igyekvő iparosokat és kereskedőket támadták meg és fosztották ki a gonosztevők. Hosszas hajszá után végre sikerült a csendőrségnek a rablóbanda legveszedelmesebb három tagját, névszerint: Rafael Imrét, Rafael Lajost és Kolompár Györgyöt kézrekeríteni. A veszedelmes gonosztevők felett most itélkezett a székesfehérvári királyi törvényszék. A cigányok rendszeres szokásuk szerint váltig tagadtak, de számos tanu ellenük vallott. A törvényszék kétnapi tárgyalás után a gonosztevőket rablás bűntettében mondta ki bűnösnek s ezért Rafael Imrét hétévi, Kolompár Györgyöt hatévi és Rafael Lajost ötévi fegyházra ítélte.

Legett község.

TRENCSEN. Csicsmány községben

UNALMAS, HOSSZU TÉLI ESTÉT kellemesen eltöltheti, ha olyan könyvet olvas, melyben nemcsak kellemes szórakozást, hanem bármínő bajban hathatós tanácsot és szert talál. A könyvet 2 centért Tóth & Társa megküldi. 419 E. 74. st., New York.

KLEIN ARTHUR
MAGYAR BANKHÁZA
101 Hczwkins Avenue, Rankin, Pa.
Legbiztosabban küld és kamatoztat pénzt. Legjobb hajókra ad el jegyeket. Pereket, szerződéseket, konzuli hitelteléseket, katona-ügyeket biztosan elintézt.

KAIL G. ÁRPÁD
BANK ÉS HAJÓJEGYÜZLETE
— Alapított 1890-ben. —
Közjegyzői iroda ugy hazai, mint amerikai ügyek elintézésére. Pénzküldés a 6-hazába hetenkint kétszer, a legpontosabban és legolcsóbban.
UNIONTOWN, PA. W. MAIN STREET.

Herskovits Adolf
— MAGYAR ÓRAS. —
Raktáron tart nagymennyiségű HAZAI ÓRÁKAT, láncokat, karperceket, gyűrűket, férfi és női mindennemű ékszerket s azokat a legutányosabban árusítja. — Kitiño PIPÁK raktáron. —
UNIONTOWN, PA., 83 W. MAIN STREET.

New York, Hazleton, Wilkesbarre
NÉMETH JÁNOS
v. cs. és kir. konzuli ügyvivő
Hajójegyekre, pénzküldésre és közjegyzői ügyekre a legmegbizhatóbb és legpontosabb banküzlet
Levélczim: NÉMETH JÁNOS
457 Washington St., New York, N.Y.

EGYEDÜLI SZÉN ÉS FAKERESKEDŐ TRENTONBAN.
P. A. SPRACKLEN
356—358 SOUTH BROAD STREET.
Olcsó és pontos kiszolgálás.

KNAUTH, NACHOD ÉS KÜHNE

Pénztalványok és hitellevelek a világ minden részére
Örökségeket és követeléseket pontosan behajtának

15 WILLIAM STREET . . . NEW YORK

tűz támadt és csaknem elpusztította a községet. Leégett a kath. népiskola, a jegyző lakása, sok gabona, takarmány, szarvasmarha és sertés lett a tűz martaléka. A kár mintegy 300.000 korona és csak kevés térül meg biztosítás által. A károsultak közül 44 hajléktalan.

A postamester és kocsisa.

ZÁMOLY. Fejérmegye. A község postájának vezetője, Nemes Viktoré, született Takacs Nagy Ida megszökött a kocsisával férje házából. A szép asszony szerelmes lett Horváth Sándor parasztleányba, akit kocsisul fogadott a postához és férjének szőlőgyárához. A szerelmes pár Fehérvárra kocsizott s onnan vonaton folytatták útjukat. Az asszonynak saját vagyona is volt s a postát rendben hagyta hátra.

KIVÁNDORLÓK OTTHONA.

November elsején nyitják meg Fiumában.

November 1-én adják át rendeltetésének a főmei kivándorlási házat, mely a maga nemében felül fogja mulni Európára nagy kikötővárosainak hasonló ezeket szolgáló épületeit. Ez a hatalmas épület arra van hivatva, hogy Fiumának, Magyarországnak egyetlen jelentős kikötőjének forgalmát hatalmas lépéssel vigye előbbre. Célja nem az, hogy a kivándorlást mozdítsa elő, hanem az, hogy akiket már úgy sem lehet visszatartani hazájukban, megvédjék a kelletlen ügynek özerkedéseitől, sok esetben a végső vagyoni romlásától és legalább tisztességes uton-módon honnyítsa le magát az Amerikába való kivándorlást.

A kivándorlók főmei otthona Zielinszky Szilárd dr. műegyetemi tanár tervei szerint készült és berendezése mintaképp gyönyörű szolgálhat Európára hasonló épületeinek. Az egész épület egyetlen mesterséges kötőmög, melyen nincs egy darabka lézag, vagy repedés. A ház szilárd vasbetonból készült, s falai csak 10 centiméter vastagok. Az épület két részre van osztva és a két rész egymástól higiénikus szempontból teljesen el van zárva. Amint a kivándorlók rajta megérkeznek, az épület első részébe kerül, ahol szigorú orvosi vizsgálatnak vetik alá. Külön részben vannak a férfiak s külön a nők. Az első teremben csak külsőleg vizsgálják meg a kivándorlókat, akik azután a furdőbe kerülnek, ahol alapos orvosi vizsgálat alá kerülnek. Ruhájukat és holmijukat ezalatt a férfi és női furdők között elterülő nagy teremben magas hőfokban dezinficiálják, úgy hogy mire az öltözébe kerülnek, nemesak maguk, hanem ruhájuk és holmijuk is mentes már mindenféle járvány bacillusától. A kivándorlók csak ezen egészségügyi eljárás után juthatnak a tulajdonképeni házába, mely körülbelül kétezer kivándorló számára épült.

A termék mintaszertien vannak berendezve. Minthogy a falak, a tető és padlózat is betonból készült, mindig mosható s így éppen egészségügyi szempontból teljesen megfelel még a legszigorúbb követelményeknek is. Az egyes termék minden oldalról szabadon állanak, elég szellősek és világosak. Minden teremben, jöllehet a falak vasbetonból készültek, és így a tüzeset teljesség-

gel ki van zárva, — van egy tüzesap, mely egyuttal a termék mosására is szolgál. És ami egyik legjelentősebb újítás az egészségügyi szempontból különösen fontos, az egyes termékekhez szolgáló félreeső helyek magától az épülettől akként vannak különválasztva, hogy csak kis vashidon lehet hozzájuk jutni.

Az épület villamos világításra van berendezve, s központi fűtéssel van ellátva. Minthogy pedig a 2000 embernek szánt ház számára az államvasutak telkéből csak 160 méter hosszú és 24 méter széles telket adtak, az épületet két emeletre kellett építeni. A földszint egy nagy részét azoknak a kivándorlóknak termei foglalják el, akik később érkezvén, nem kerültek még orvosi vizsgálat alá. Ezek azonban teljesen el vannak különítve, úgy hogy nem is érintkezhetnek a többiekkel. Az épület homlokzatát, mely egyszerűségében is művészi, Ray Rezső fiatal műépítész építette. A kivándorlók otthona, amelyik az ország egyik leghatásosabb épülete, mintegy másfélmillió koronába került és Zielinszky Szilárd dr. műegyetemi tanárt a legnagyobb elismerés illeti a sikerült tervezésért.

EMBERI VADÁLLAT.

Megesonkított iskolásleányok.

Október hetedikét kelettel írják Budapestről:

Egész Budát, különösen az első kerületet és környékét nyolcz nap óta egy rettenetes vadállat tartja izzagolomban. Kis, ötzetendős leánygyermekre veti ki szenvedélyét a tébolyodott elmeű ember, akit most elkezeredetten hajszol egész sereg titkosrendőr. Végigjárnak, átkutatják az első kerület minden bukját, hogy megkerítsék a vadállatot, a ki tegnap delután altatókkal elkábított és elatott egy kis hataszendős, ártatlan gyermeket. Fekete Margitkát, véres erőszakot vett rajta, összenarcsangolta, majdnem szétépte. A kis szöke ártatlanságot a Vörmezőn találják meg alétan, kifosztva minden érényéből. Csupa vér, az orra és a füle is. Ez tegnap este történt. Mult pénteken, tehát nyolcz nap előtt, ugyanebben az órában, ugyanezen körülmények között Ríngler Rózi nevű ugyanevak alig hat éves leánykát követett el ilyen perverz gyilkossági kísérletet a budai vadállat. Mind a két kis leány állapotja halálosan veszedelmes. Egész Buda fel van izzagva a dologgal s az anyák rémülten zárják el apró kis leányaikat a budai Jack elől, akinek az a perverzitása, hogy minden péntek este áldoz fel egy kis leányt vére vágvának. A rendőrség minden apparátussal, szinte száguldv keresi Buda rémét, de mindeddig csak apró nyomokat fedeztek fel. Igazi eredményről még nem számolhatnak be.

Hérics János lámpagyújtogató tegnap este félnyolcz órakor keresztülment a Vörmezőn s a kacsá-utcai lámpagyújtogató telep felé tartott. A sötétben megakadt egy kis, puha tömegben, megnézte közelebbről: egy kisleány volt, aki arccal feküdt a földön. Közelebb hajolt, azt hitte, hulla, de rázni kezdte a kis leányt, mire az megnézte és kámbultan nézni kezdett. A lámpagyújtogató megnézte a kis leányt, akinek ar-

ca tele volt két foltokkal és vérrrel, a ruhája csupa sár volt és megkérdzte tőle, hogy talán megverték otthon.

— Bácsi, vigyen haza, — mondta a leányka. — Vigyen haza, Attila-utca 67. szám alatt lakunk, mindjárt a Vörmező mellett! — És borzasztóan sirt. A lámpagyújtogató magas, fekete ember, ölébe vette a kis leányt és letette az Attila-utca 67. számmal szemben egy padra. Este félnyolcz óra volt s a lámpagyújtogatónak sietnie kellett az üzlete után.

A kis leány, úgy ahogy volt, véresen, sárosan betömölygött a lakásukba, mely az udvar végén van, egyszerűs, kicsiny lyuk és sírva kereste az édesanyját. Fekete Józsefné a szobában ült. Egész sötét volt, csak egy gyertya égett az ablak mellett. Odavitték a kis leányt s az anyja rémülten látta, hogy mi történt. A kis leány csak ennyit tudott mondani: — Bácsi... bácsi!...

Az anyja ölébe kapta a gyermeket s mint egy örült rohant ki az utcára. Üldözni a lámpagyújtogatót, aki ekkor már a Vörmező sarkán járt. Vele rohant az egész ház, az egész utca, csupa elkezeredett anyja, akinek apró gyermeke van, meg akarták lineselni a lámpagyújtogatót.

— Mit akarnak éntőlem? — mondta Hérics János lámpagyújtogató. — Mit akarnak? Ez a köszönet, hogy megtaláltam és elhoztam a gyermeket? Mit tudom én, hol volt, mi közöm nekem hozzá? Ez szemtelenség!

A feldühödött tömeg azonban nem látott semmit. Áldozatot kívántak s valami kétségbean nekimentek a lámpagyújtogatónak, aki futásnak eredt a legelső rendőrig, aki ortalom alá vette és hazakísérte Krisztina-kört 34. szám alatti lakására, ahol házfelügyelő.

Tíz órára már egész Buda el volt izzagva detektívvel. A kis Attila-utcai földszintes házikó előtt fiakkal, autómobilokkal álltak, rendőrség, ügyészség szállt ki a kicsiny lakásba, hogy valahogyan megállapíthassák a tényállást. Ez nem közönséges eset, hasonlít a new yorki, a párisi s a legutóbbi berlini utcai büntényekhez s az első impressió az volt, hogy valami tébolydótló kiszabadult, beszámíthatatlan ember beesteleníti meg a budai ártatlanságokat. A kis leányt időközben bevitték a II. sebészeti klinikára, ahol láleletet vettek fel róla és megállapították a következőket: A kis leányt elaltatták s ilyen állapotban elvezelték egy árokba. Az árokban egy semmi körülmények között sem normális gonosztevő merénylő követett el elene. A büntény közben valami idegen tárggyal véresre sebezte a kis leány arczát és kicsiny testét. Ez az idegen tárgy lehet valami tompa kés, vagy szij. Ugyanaz a tárgy, amivel mult pénteken véresre sebezte Ríngler Rózi. A kis Fekete Margit füléből hiányzik a fűgője, melyet a merénylő kiszakított a füléből. A tettes, mindkét kisleány leírásából, magas, nagybajszú, fekete ember, aki állandóan egy dobozban műszereket hord magánál, fekete ruhát és puha kalapot visel.

WERBŐCZY ISTVÁN.

A legnagyobb magyar ügyvéd ünneplése.

Egy vérbeli nagy magyar embernek, egy komoly és termékeny tudósnak, egy becseletes és okos politikusnak az emléket ünnepli Magyarország ügyvédi kara és ünnepli vele az egész ország. Akinek a király méltányló elismerése szobrot állított, arról nem feledkezhet meg azok sem, akiknek örök kutforrása, erőshítt patronusa és hűséges vezére ez az ércből öntött hatalmas ember. És a jogos és köteles hála napján valóban igaz győgyörűséget terem és különben is korlátlan hólólatunkat még magasabbra szökkeníti, ha nem sajnálunk egy pár pillanatot élete viharos ritmusaitól és kijelöljük azt a díszes terepment, amely a történelmi és a kulturális fejlődés lapjain őt illeti meg.

Misztikus óriás alakját alig látjuk előbb, mintsem a közügyek esataterére szólították. Már születési ideje is bizonytalan. Némely forrás szerint 1460-ban, más adatok nyomán 1470. sőt 1475-ben látta meg a napvilágot, még pedig minden valószínűség szerint Verbőczen. Az kétségtelen, hogy sokoldalú, szinte európeán nevelésben részesült. Nemesak Mátyás budai főiskoláját járta ki, hanem a bolognai egyetemnek is egyik jeles növendéke volt. E mellett magánúton is folytonosan képeztelelkét és elméjét, úgy hogy már igen fiatalon a legelőkelőbb és legmélyebb magyar politikuskok s jogászok közé sorolták. Ugoceas országok követének választotta meg s a fiatal Werbőczy nemesak becsülettel, hanem kivételes dícsőséggel állotta meg helyét a nemzet színe-javának tanácskozásein. Szónoki talentuma mihamar feltűnt, jogi szakismerete és ritka éleslátása pedig gyakorlati érvényesülésre is talált, sőt az 1498-iki híres tanácsörvények megteremtésének egyik aktív tényezőjeként szerepel. Az 1500. és 1501-iki országgyűlésen pedig a köznemesség már mint koszorus vezért tisztelt és követi. És ennek az osztálynak hazafias intenezióit szolgálta, amikor az 1505-iki rákóczi gyűlés nevezte végzésében a nemzeti királyság visszaállítását energikusán s kategorikusán mondotta ki. Később külföldre került, 1517-ben a királyi személynői méltóságot nyerte el és fontos politikai teendőkkel bízták meg, amelynek legjobb és legőszintébb tudása szerint igyekezett eleget tenni. A szomorú pártvivallások azonban rövidesen hazaszólitották. Impozáns egyéniséggel sikerült egyfelől megnyugtanni, másrészt annyira magával ragadni a kedélyeket, hogy 1525-ben a hatvani országgyűlésen a lelkes köznemesség nádornak kiáltotta ki. E nagyszerű magaslaton is — mint mindig — csak a köz javára tekintett, aminek akkor a főnemesség érvény megfékezésében kellett nyilvánulnia. Egyszeresen és kimélet nélkül realizálta súlyos kötelességét, ennek azonban is jöttek a maga egyoldaluan hátrányos következtetései. Az arisztokrácia megbuktatta őt és ezzel a gyors decadencia-val közéleti pályája is végére ért. Egész lelkét és minden gondolatát már jóval ezelőtt is korszakos munkája foglalta le, de nyilvános szereplésének zároakkordja után teljesen ennek élt és ennek jövőjén dolgozott.

A „Tripartitum Juris Hungaricae“ már az 1514-iki országgyűlésen be lön mutatva. A király szívesen aláírta és a nemzeti közvélemény boldog csodálattal vette át, de a zavaros viszonyok és belső intrikák következtében lepecsételve, szétküldve és kihirdetve nem lett. Vagyis nem nyerte el a formai alkotmányos szankezit, de gyönyörű szabotóságával, kimerítő teljességével és egészség szempontjaival megszerezte magának a praktikus alkalmazás nagy elégtételét. Hiszen égető szükség is volt erre a könyvre. Nem ismerte senki egy jogot — sem a bírő, sem a felek — hogy az igazságszolgáltatás szabályos menetelelépten-nyomon kellemet-

len akadályok ne gördültek volna. Sem a szokásjog, sem a bírő pártatlanság nem volt olyan kategorikus biztosítéknak tekinthető abban a zivatáros, boldond korszakban, hogy minden körülmenyek közt feltétlenül hitelt adhattak volna a rászorulóknak. Egyfelől a politikai hullámok dobálták ide-oda a jogrend oszlopait, úgy hogy senki sem tudta, mikor és melyik gerenda üti őt agyon, másrészt a bírő nem volt képes kigazodni a jogszabályok, rendeletek és ítéletek szörnyű káoszában, amelyeket egyöntetűen rendezni és praktikus formába szorítani eddig nem mert, vagy nem akart senki még. Epp oly haladéktalanul szabályozni kellett tehát a politikai, illetőleg rendi jog- és kötelesség-kategoriákat a visszaélések elkerülése céljából, mint amennyire sürgettett a magánjog kodifikálása, a perrendtartás szervezése és a bírő függetlenség biztosítása.

Ezt a kettős ideált váltotta valóra Werbőczy István. Még pedig sokkal maradandóbb, intenzívebb és zseniálisabb keretekben, mintsem azt a XVI. század egy szerény írtőmestereitől igényelhetné a nemzet. A magánjogi követelményeket egy alapos és eklektikus nagy munkával elégitette ki, amely a római jog fundamantumán nyugodott, de a nemzeti géniusznak és a régi magyar szokásjognak becses alkotóelemeit megmentette, még pedig állandóan és kötelezőleg meateitte meg attól a szerezélléstől, amely már fenyegetőleg közeledett. A bírő előtt mostantól kezdve szigorú, következetes és minuciózus utasítás fekkelt, amelytől eltökentően nem volt szabad, de nem volt szükséges, a felek pedig nyugodtan bízhatták magukat arra a törvénykönyvre, amely egyedül és következetesen az igazságot kereste és formálta. A magánjogi előnyöknél azonban sokkal kiemelkedőbb és jelentékenyebb a közjogi rész. A Tripartitum eme fejzetében a nemzetfentartó osztály egész sorsa és erje van lotéve. Werbőczy, aki politikai múltjában mindenkor a nemzet egységes energiáját és a királyi törvényes imperiumát iparkodott összhangba hozni, most és itt sem tagadtatta meg nagy elveit. És a magyar közjog, a magyar társadalmi rend valóban ekkor született meg. Werbőczy természetesen nem számolhatott a jobbjósággal, mint közjogi ingre-dienssel és az 1514-iki rémes pórlázadás különben sem hajította feléjük a nemesség jóindulatát. A XVI. században nem volt ország, amely másképpen gondolkozott és eszelekedett volna és így Werbőczyt szemrehányás nem érheti. De a nemesi osztályok és az uralkodó viszonyát szinte megdöbentő zsenialitással foglalta alkotmányos korlátok közé. Mint a köznemesség ember, érthetőleg, de igen helyesen pusztította az ő szükséges elcsöbbségeket és diminuálta egy kissé az elbizakodott oligarchákat. Kimondja a Hármaskönyv, hogy megszaporítandó a köznemesi ölnökök száma, ellenben megszorítja a rendes bírák és ítélemesterek mellett bíráskodni szokott egyházi és világi urak tulsúlyát. A bírő kinevezési jogot a királynak meg kell osztania az országgyűléssel, a királyi tanácsba be kell vennie a köznemeseiket. A nemesség fejenkint tartozik megjelenni az országgyűlésen és ezt a nemességét, az egész nemzetet illeti a szabad királyválasztási jog, ha az uralkodó fiúörökös nélkül halna el. Tehát mindig és mindenhol a nemzet zöme érvényesül, mindig és mindenhol a nemzet és király békés egyetértése a czél. És ennek a törekvésnek: a magyarság szinte fizikai megszilárdításának s a királyi hatalom nemzetvértelének jóformán egyedül Werbőczy István volt a szellemi apja és egész életén át adadó, hű munkása.

És Werbőczy Istvánt ma együtt ünnepli nemzet és király. Természetes jutalom ez, hiszen egyetlen jó tanácsadója volt a maga alkotmányos urának és szegény, viszálykodó nemzetének igaz fia. Ami tévedés vagy hiba esik az ő tisztes alakjára, az nem vonhat obszkurus árnyat rá, mert a kornak volt tudatlan gyengesége, amelytől szabadulni emberi erővel még neki sem lehetett. Ezek az apró foltok azonban már rég elhalványultak, de fején a sugárkorona ragyog tovább és hirdeti annak a nemzetnek, annak a jomnak, annak az igazságnak a büszke triumfasát, amely vele él és nem hal meg soha.

KRAJNYÁK JÁNOS

Cleveland, O., 2755 East 79th street alatti legmodernebbül berendezett szalonját ajánlja honfitársai pártfogásába. Kitiűnő whiskey, törköly, nemkülömben mindig friss hordó és üveg sör, tüzes magyar borok, finom zamatu szivarok, billiárd, stb. állanak a közönség rendelkezésére.

ÚJ GAZDA! ÚJ REND!

— Elsősorú magyar szakácsné — Mrs. BATHORY **PITTSBURGBAN** az egyetlen szépen berendezett magyar ÉTTEREM és KÁVÉHAZ a **LITTLE HUNGARY,** ahol izletes ételekre, figyelmes kiszolgálásra talál. 911 FIFTH AVENUE VAJDA és ZNAMENÁK, tulajdonosok.

MAGYAR FONOGRÁF ÜZLET
280 BOWERY, NEW YORK CITY.
Nagy és dus raktára a legjobb és legújabb énekű gépeknek.
A LEGKIVÁLÓBB ÉS LEGVALTOZATOSABB MAGYAR DALOKKAL.
— Egy gép ára 3 dollár 50 centtől felfelé. — Magyar dalok darabja 35 cent.
— MEGBIZHATÓ MAGYAR ÜZLET. — Magyar levelekre magyarul válaszolnak.
ENTRPRISÉ LIGHT CO.,
280 BOWERY, — NEW YORK CITY.

THE ORIENTAL BANK
A Keleti Bank
182-184 BROADWAY, fiók a Bowery és Grand street sarkán, NEW YORK
Tőke és felesleg \$1,850,000
R. W. JONES, Jr. elnök
LUDWIG NISSEN, ERSKINE HEWITT, CARLES J. DAY alelnökök
GEO. W. ADAMS, pénzüáros
NELSON G. AVRES, első alelnök
R. B. ESTABROOK, helyettes pénzüáros
LEOPOLD FRIEDRICH, a külföldi osztály vezetője
CZÍVÉLYESEN MEGHÍVJUK ÜZLETI ÖSSZEKÖTTETÉSRE
KÜLFÖLDI PÉNZEKET VESZÜNK ÉS ELADUNK
IMPORTELŐ KERESKEDŐKNEK ÜZLETI HITEL BIZTOSITUNK
VESZÜNK ÉS ELADUNK MAGYAR ÉS OSZTRÁK ÉRTÉKPAPIROKAT.

MOLNÁR KÁROLY
Cleveland, O., 2747 E. 79. st. alatti legmodernebbül berendezett szalonját ajánlja honfitársai pártfogásába. Pompásnál pompásabb italok, tüzes magyar borok, kitiűnő szivarok, billiárd, kuéltő, stb. állanak a közönség rendelkezésére.

Egri Csillagok.

REGÉNY ÖT RÉSZBEN.

Irta: Gárdonyi Géza.

(Tizenkilencedik folytatás.)

— En nem várhatom meg, — szolt Gergely nyugtalanul, — nekem éjfélkor fent kell lennem.

— Hát csak erredj, öcsém, — felelte Martonfalvay, — aztán, ha valami törököt találsz az ágyamban, hát csak vedd ki belőle.

Tréfának mondta, de Gergely nem nevetett. Kösztört Martonfalvaynak, és vágatást ment fel Buda várába.

XXXIII.

A hold már akkor újra kisütött, és megvilágította a budai utat.

A kapu álló lánclás törökök rá se néztek. Még most jöhetett, mehetett az egyes ember szabadon. Ki tudja, holnap nem rekesztik-e ki a magyart végreképpen a várból?

A ló menése csattogásra vált a kövezen. Gergely a házak előtt is lánclás janicsárokat látott. Minden ház előtt janicsár. Minden tornyon félholdas lófark. Csak a Boldogasszony templomán áll még az aranyos kereszt.

Gergely a Szentgyörgy-térre ért. Nagy bámulatra nem látott ott senkit. Körülhagvotta a kútmencedzét, az ágyukat. Senki, senki.

Ekkor leszállt, és hozzákötötte a lovát egy ágyúnak a kerekéhez.

— Mit csinálsz itt? — kiáltott rája egy török.

— Várok, — felelte Gergely törökül. — Csak nem félsz tán, hogy elviszem az ágyut?

— Nono, — felelt a toposi barátságosan. — Hát török vagy te?

— Nem én.

— Hát akkor erredj haza.

— De nekem itt ma becsületbeli ügyem van. Légy, kérlek, türelmes!

A török ekkor a fiúnak szegezte a dardáját:

— Erredj!

Gergely eloldozta a lovát és ráült. A felhővári kapu felől gyalog és futva jött valaki.

Gergely megismerte Fűrjst, akinek a szokása szinte világított az éjszakában.

Elője ment.

— Mekkese a Bálint ur házában van, — szolt Fűrjst lelkendezve. — Jer, mert az utczán nem engednek beszélni a janicsároknak.

Gergely leszállt a lováról, és gyalog ment tovább Fűrjssel.

— Hogyan történt ez a gazság? — kérdezte Gergely.

Fűrjst vállat vont:

— A lehető legegyszerűbben. Míg a kis királyi ló ment a táborban, a janicsárság bejött a kapun, mintha az épületeket akarná megnézni. Jöttek, mentek, bámultak. De mindig többen. Mikor már minden utca tele volt, egy kúrtörök elrántották a fegyverüket, és mindenkit bekergettek a házakba.

— Gyalázatos módja a várfoglalásnak, — szolt Gergely keserűen.

A palota ablakai nyitva voltak. Az egyik emeleti ablakban két fej látszott.

A kapu előtt épp akkor váltakoztak az órák, s a kapu aját egy nagytermetű janicsár állotta el.

— Mit akartok? — kérdezte félvállról.

— Elevalók vagyunk, — felelte Gergely szárazon.

— Most kaptam a parancsot, — szolt a török, — hogy: ki akar ki, be senki!

— Én Török Bálint házanépe vagyok, — szolt Gergely hevesen.

— Erredj haza fiam, — szolt lenézőn a török, — Szigetvárra.

— Eressz be! — kiáltotta Gergely dühösen, a kardjára csapva.

A török kihuzta a kardját.

— Takarodsz!

Gergely elbocsátotta a ló kantárát, és szintén kardot rántott. Talán abban bízott, hogy nincs egyedül.

Az óriás török egyet mozdult, és a kardját felvillantva, Gergely fejének csapott.

Gergely felfogta a vágást, s a kardja szikrát vetett a félhomályban. Ugyanebben a pillanatban maceskaüggyesen előre szökött s visszacsapott.

— Allah! — bödült fel a török.

A falnak tántorodott, de ugy, hogy ropogva hullt háta alól a vákolat.

Az emeletről kiáltás hangzott alá:

— Szurd!

Gergely markolatig döfte a kardját a török mellébe.

Bámulva nézett az óriásra, mikor látta, hogy elejté a kardját, és zsákként

dől el a fal mellett.

Gergely körülnézett. Fűrjst kereste. Az bizony futott, sebesen futott a királyi palota felé.

Helyette három nagysüvegű janicsár közelített dühös rohanással és szitkozódva.

A fiu látta, hogy nincs veszteni való ideje. A kapura ugrott és benyitotta. Aztán gyorsan elreztelte belülről.

Az esettől felizgatva remegő láb-bal lépett még egynehányat, aztán hogy valaki dühörögve jött belülről a falépesen, leült a kapuboltzat alatt levő tölgyfapadra, és a homlokát törülgette.

Zoltay jött. Kivont kard volt a kezében. Nyomában Mekkese. Az is kardot tartott. A kapualjban levő lámpás mind a kettőnek megdöbbsent arczát világította meg, mikor őt megláták.

— Itt vagy már? — kiáltott Zoltay.

— Nem esett bajod?

Gergely a fejével intett, hogy nem.

— Leszurdat a törökök?

Gergely a fejével intett, hogy igen.

— Gyere a szivemre, te kis hős! — kiáltotta Zoltay lelkesen.

— És összeölegette a tizenötöstendős fiut, aki az imént tette le a vitézség próbáját.

A kapun dörömböltek.

— Menekülünk kell, — szolt Mekkese, — a janicsárok összefutottak. Hanem előbb kezet, fiu! Ne haragudj rám, hogy megbántottalak.

Gergely kezet nyújtott. Kábult volt. Azt se tudta, mi történik vele. Szótlanul engedte magát tova húrozolni, csak akkor ocsudott fel, mikor a két ifju lepedőkből kötelel csavart össze. Mekkese felszólította, hogy ereszkedjék le elsőnek az ablakon.

Gergely lenézett.

Lent egy emeletnyi mélységben a királyi konyhakertet látta maga alatt.

XXXIV.

Másnap ismét megjelent Ali aga a királynénál, és így szolt:

— A kegyelmes padisah jónak látja, hogy török katonaságot tegyen Buda várába, amíg a fiad föl nem nevelkedik.

A gyermek nem képes Buda várát fenntartani, a kegyelmes padisah meg nem járhat minduntalan ide két-három hónapi távolságból. Addig az ideig elég lesz nektek, felség. Erdélyország, meg az ezüst és aranybányák, meg a sóbányák, amelyek ott és ahhoz közel vannak.

A királyné már akkor minden rosszra el volt készülve. Megvető nyugalommal hallgatta a követet.

A követ folytatta:

— A kegyelmes padisah tehát oltalmába fogja Buda várát és Magyarországot; s néhány nap múlva irásban adja át császári ígéretét, hogy téged és fiadat meg fog védeni; s mihelyt a gyermek nagykoru lesz, Budát és az országot visszaadja.

Az urak mind jelen voltak Török Bálint és Podmaniczky kivételével. A barát a szokottnál is színtelemből volt. A fehér kámszával szinte egybefolyt az arca.

A követ folytatta:

— Budavár a Duna és Tisza vidékével együtt tehát a felséges padisah oltalma alá kerül, felségtek pedig Lippára költöznek, és onnan kormányozzák Erdélyt és a Tiszán tuli országrészt.

Budán két kormányzó léssen: egy török és egy magyar. Ez utóbbi méltóságra a kegyelmes ur Verböczy István önnagyságát fogja kinevezni, s bírja és kormányzója lesz ő a tartomány magyar lakosainak.

Az urak a trón körül mind esüggedt arczal, leirhatatlan szomorúságban állottak.

Mikor a követ elment, egy percznyi esend maradt utána a teremben.

Akkor a királyné felemelte a fejét és rájuk nézett.

Verböczy sirva fakadt.

A királyné arczán is könnyesepp gördült végig. Le törölte és rekedten szökött:

— Hol van Podmaniczky?

— Elment, — felelte Petrovich.

— Bucsuzás nélkül?

— Sváb kapásnak öltözve szökött meg ma hajnalban.

— Bálint még mindig nem jött haza?

— Nem.

XXXV.

A következő napon a törökök kibélték a Boldogasszony templomából a harangokat. Az oltárképet leszágták; Szent István király álló szobrát összedöntötték; az aranyozott és képekkel ékesített oltárokat kiszórták a

templom elé, s kiszórták a márványból és fából faragott angyal-szobrokat és a misekönyveket is. Az orgona is elpusztult. A czinszipokat két szekér vitte le a fáberi golyóöntöknek; az ezüst sipokat és remek művi arany és ezüst gyertyatartókat, oltárszönyegeteket és oltárterítőket, miseruhákat három másik szekér vitte le a szultán kincstárosának.

A templom gyönyörű falfestményeit bemészelték. A toronyról leütötték a keresztet, s egy nagy aranyozott réz félholdat vontak és tüztek a helyére.

Szeptember 2-án fellovagolt a szultán a pasák kíséretében a várba. A két fia is vele volt.

A Szombati-kapuban díszbe öltözve várták az összes agák és trombitaharsogás között kísérték a templomba.

A szultán leborult a templom közepén és hálálkodott a törökök istenének.

XXXVI.

Szeptember 4-én negyven ökrös szekér kanyarodott le a királyi várból a dunai hajóhídra.

A királyné huzakodott.

A palota udvarán ott álltak már a hintók is, s körülötte összesereglettek a főurak. Mindnyájan elkísérték, csak Verböczy maradt ott s vele a kedves tisztje, Mekkese.

Gergely is ott állt az urak mögött, s egyszer csak megpillantotta Fűrjst.

— No, Gergely, — mondotta leereszkedően, — hát te nem jössz velünk?

— Semmi te, — felelte Gergely megvetően, — nyulaknak öcsese nem vagyok.

A szöke legény megrándult, de aztán, hogy Mekkeseinek a szuró tekintetével is találkozott, vállat vont.

Az öreg Cecey is ott volt lóháton az urak sorában.

Gergely ráttette a kezét a nyeregkapára:

— Apám.

— Jó napot, fiam.

— Kegyelmed is elmegy?

— Csak Hatvanig.

— Éva is?

— Ót is magával viszi a királyné.

Eredj fel ma bédre az asszonyhoz és vigasztald.

— Miért eresztik el Évát?

— Verböczy mondta, hogy eresztik el. A jövő évben, ne félj, visszajönnek! Nem beszéltek többet. A testőrök megjelenése jelezte, hogy jön a királyné.

Jött. Gyászruhába volt öltözve Asszonyai között ott volt Éva is:

Könnyű, diószínű csuklyás selyem utiköppényeg borult a vállára, de a csuklyát még nem vonta fel. Körülnézgetett, mintha keresne valakit.

Gergely átfurakodott az urak lovai között, és mellette termett.

— Te nem jössz velünk? — kérdezte a leány.

— Mennék, — felelte busan Gergely, — de az uram még nem jött haza.

— Utánunk jöttök?

— Nem tudom.

Erre a válaszra a leányka arca is elborult.

— Ha nem jöttök utánunk, mikor látlak?

— Nem tudom.

Ekkor a fiu szemé megtelt egy könnyeseppel.

A királyné már beült a terjedelmes fődeles, ablakos bérhintóba.

Vicza a kezét nyújtotta Gergelynek: — Ugy-e, nem felejtésd el engem? Gergely azt akarta mondani: Nem, Vicza, nem, még a másvilágon se!

De hogy nem tudott szólni, csak a fejét rázta.

XXXVII.

Tíz nap múlva a szultán is utrakelt. Török Bálintot magával vitte Balánczon.

Harmadik rész.

A RAB OROSZLÁN.

I.

Lovas katona állt a Berettyó partján, kékköppényeges, vörössüveg, királykatonája.

Intett a partról a süvegével, s átkiáltott a fűzfabokrokra: — Hahó! itt a víz!

Azzal lelépett a napfénytől meleg, süppedékes parton a buján sárgálló gólyavirág közé.

A ló térdig ment a fűbe, amelyben szinte elveszett a víz, s lenyújtotta a nyakát, hogy igyék.

Azonban nem ivott.

Ahogy visszameltte a fejét, orrából,

szájából esurgott a víz. Visszafujta és a fejét rázta.

— Mi lelte ezt a lovat? — dunnögött a vitéz. — Hát miért nem iszol, ebadta?

A ló megint lenyújtotta a fejét, megint kirázta a vizet az orrából, szájából.

A mezőn át ekkor még tizenhatsz különböző öltözött magyar lovas érkezett oda s köztük egy szálás, sovány ember, akinek sastoll volt a süvegébe tűzve s köppény helyett meggyiszinü posztómenté takarta a vállát.

— Hadnagy uram, — szolt fel a vitéz a víztől, — nem értem, mi a baja ennek a lónak: — nem iszik!

A sastollas ember beugratott a vízbe és figyelmesen nézett a hullámokra.

— Véres a víz, — mondta a fejét felémelve.

A part köröskörül fűzfabokorral volt besűrűzve. A dokrok barkától sárgállottak; a föld kékkelt az ibolyától. A tavasz édes illatát kötényvel hordta innen a déltúni szellő.

A hadnagy egynehány lépést ment felfelé a vízben.

A parton egy ingre vetkőzött embert találtak, amint fűzfatorzsokón ült, és a fejét mosta a patakban.

A dolmányra, két sárga eszímája, süvege, kardja mellette hevert a gyepen. Hát ettől a mosdástól vált véressé a Berettyó vize.

— Ki vagy te, öcsém? — kérdezte a hadnagy.

Az ifju kedvetlenül felelt: — Mekkese István vagyok.

— Én meg Dobó István, — mondotta a hadnagy. — Hát mi bajod, öcsém? — Megvágott egy török, — felelte az, a tenyerét a fejére tapasztva.

— Török, — szolt Dobó megvilanó szemmel. — A pogány mindenét annak a töröknek, nem lehet még messze! Hányan vannak? Hé, fiuk! Kardra! Azzal kiugratott a vízből.

— Ne fáradjanak, — szolt Mekkese, azt már nem ütök agyon.

— Dehogynem, a pogány tagadóját! — Itt van mögöttem, — mondotta Mekkese; — én már agyonvágtam.

— Hol?

— Itt van a fűzesben, mintegy ötven lépésnyire.

Dobó leszállította a lóról a fegyverhorlozóját:

— Vedd elő a tarisznyát, — mondotta neki, — és lásd el az urfit tépéssel, kötéssel.

— Amoda feljebb vannak még, — szolt Mekkese a tenyerét a fejére tapasztva.

— Törökök?

— Nem: egy öreg ur, meg a felesége. Aztán megint lehajolt, hogy a fejét mossza.

Dobó a vízparton felszóltette a paripáját, s néhány lépésre egy másik embert talált.

Az is ingre vetkezve ült a patak partján. Ösz, öreg ember volt. Egy kövér öreg asszony mosta sirva a fejét.

— Adjon Isten! — kiáltotta Dobó. — Nagy-e a seb?

Az öreg felnézett, és vigan felelt: — Nem tud a török nagy sebet vágni! Akkor látta Dobó, hogy az öregnek csak félkeze van.

— Ejnye, de ismerős! — mondotta a lováról leszállva.

Az öreg újból felnézett: — Lehet.

— Dobó István vagyok.

— Dobó? — szolt az öreg egy perczig tünődve.

Azután felemelkedett és felkiáltott: — Nini! Te vagy az, Pista öcsém! Hát hogynem ismernél! Voltál is nálam, az öreg Ceceyénél.

S itt a két ember melegen kezet fogott.

— Hát mi volt itt, bátyám? Hogy kerülnek ide a pusztába?

— Ej, — szolt az öreg újból átadva a fejtámaszt a kocsimat. Még az volt a szerencsém, hogy az az ifju éppen akkor ért utól bennünket, mikor a pogány nekünk esett. No, derék legény! Ugy

vágta a törököt, csak úgy döltek tőle. De magam is közibük csapkodtam ám a kocsirol.

— Hányan voltak?

— Tizen, a kutyák, hogy a gyehenna emészse meg őket! Még szerencse, hogy meg nem birtak. Van vagy négy-száz arany nálam, ha nem több.

S rácsördített az oldalára.

— Nem hal meg az ifju? — kérdezte az asszony.

— Nem, egy cseppet se, — felelte Dobó. — Amoda alább mosakodik az is. Ezt mondva a közelben pirosló török halottra pillantott.

— Megnézem már, — mondotta, — miféle néppel dolgozunk?

— És benyargalásza a patak mellékét, meg az utat.

A fűzesben hét holttestet talált: két magyart és öt törököt, az uton meg egy háromlovas hintószekeret, amely bele volt dőlve az árokba. Egy fiatal kocsisgyerek a ládák összerakásán erőlködött.

— Ne veszdj, öcsém, — mondotta neki, — mindjárt kapsz segítséget. Azzal visszatért Mekkesehez.

— Nem egy török van itt öcsém, — mondotta neki, — hanem öt. — Szép

EURÓPAI GYÓGYINTÉZET

Bármily régi betegségben is szenved a ha orvosi eddig hiába gyógykezeltek, forduljon bizalommal hozzánk. A mi e u r 6 p a l i gyógyintézetünkben mindenféle betegségek gyorsan és sikeresen kezeltek.

ORVOSI TANÁCSOT INGYEN ADUNK. Rendelő-órák hétfőnapon reggel 9 órától est 8 óráig, innénap délelőtt 10 órától délután 3 óráig.

EUROPEAN MEDICAL INSTITUTE 402 GRAND ST. PITTSBURG, PA.

VIOLET ARZCREAM Májfolt, szeplő ellen legjobb a világon. Ude arczbort ad. Ára 50 cent.

GLADIATOR Legjobb haj-és hajszőmösztő szer. Ára egy dollár. A pénz előleges beküldése mellett barbová megküldi a feltaláló: Dr. J. BACKY, 100 Public Square, Cleveland, O.

HA BAJBA JUTOTT, FORDULJON NAAR MANFRED békébirához.

15 E. STATE STREET, TRENTON, N. J., aki tanácsal, segítséggel látja el. MAGYAR, NEMLET, TOT, LENGYEL stb. TOLMACS MINDIG KEZNEK.

A NAP A magyar népszerű szórakozás, Magyarország leggyorsabb és legérdekesebb lapja. Felelős szerkesztője: Braun Sándor. Politikai főszerkesztője: Brády Sándor, Lengyel Zoltán és dr. Kalmár Antal.

A NAP a legelső és legérdekesebb katonája s a 67-es politika legkiválóbb újságja. A NAP nemcsak a legkiválóbb lap, de a LEGOLCSÓBB IS.

Előfizetés Amerika területére egész évre \$5.— Félévre \$3.— Mutatványszámokat készséggel küld: A NAP kiadóhivatala: Budapest, VIII. ker., Rökk Szilárd-u. 9. sz.

Fényképezési Muterem Ha ezen hirdetés kivágja s behozza, minden tucztól kép után kap INGYEN egy életnagyságu képet. A legjobb felvételek. VACSRNAP IS NYITVA S. ROBINSON fényképező 1716 Centre Avenue, PITTSBURG, Pa.

RIZSAK JÁNOS passai pénzküldő budapesti irodája IV. Sütő-utca 6. szám alatt van. Irodavezető: RIZSAK MIHALY.

Vágások! Beesületre válik!

— Még egynek kell lenni, — felelte Mekesey. — Az talán a vízben van. Az én katonáimat megtalálta-e? — Meg szegényeket, — felelte Dobó. — Az egyiknek kétfelét esett a feje. — Csak hárman voltak. — És a török? — Tizen voltak. — Négy elfutott? — El. — Így szokott a török, — felelte Dobó nevetve.

Azzal leszállott a lováról és megnézte az ifjú fejébét. — A vágás hosszú, de nem mély, — szölte a sebet összenyomva. — Maga rakott rá tépést, és maga kötötte be szoroson egy gyolcsfoszlánnyal.

— És közben beszélgettek: — Hát hova mégy öcsém? — Debreczenbe. — Csak nem Törökékhez tany? — De éppen oda. — Ejnye, öcsém, van ott nekem egy kedves emberem: Bornemissa Gergely. Gyerek lehet még. Ismered? — Eppen ő érte meg. Levelet írt, hogy szeretne hozzám jönni a hadba. — Már akkora a fia? — Tizennyolcz éves. — Persze a Bálint ur népe elszöledt. — Biz' azokat szétfújta a szél, mióta az ur raboskodik. — Tinóly is elment? — Ide-oda esavárog. De lehet, hogy most ő is Debreczenben van. — Hát tisztelek, esőkolom azt is, meg a két Török-fiut.

Mig így beszélgettek, Dobó feltúrta a zekéje ujját, és rongyot fogott. Az arezt mosta meg Mekeseynek, mik egy katoná a ruháiról tisztogatta le a vérfoltokat. — Az öreg ott van? — kérdezte Mekesey. — Csak a Ceceyék felé írt. — Ott. Nincs baja. Nem vagy öcs, öcsém? — Nem, csak szomjazom.

Dobó a kulacsért intett, a többi katonát meg elküldte a hintó rendbeszítésére. Aztán Ceceyékhez mentek, akiket már a hintó mellett a gyepek találtak. Az öreg is ivott. A kezében pulykazombot tartott, s jóízűen vett. — Tartatok velünk! — kiáltotta végül. — Csak hogy nem esett bajod, öcsém!

A katonák összeszedték a zsákmányt: öt török lovat, ugyanannyi köpönyeget és mindenféle török fegyvert. Mekesey a lovakra pillantott, aztán a földön heverő fegyverekre. — Válasszon bátyám, — szölte Ceceyéknek. — A zsákmány közös. — Kell is nekem, — felelte az öreg nevetve. — Van énnekem elég lovam, elég fegyverem. — Hát akkor Dobó bátyámat kínálom meg egy fegyverrel. — Köszönöm, — felelte Dobó. — Már hogy választanék. Nem harcoltam érte, nincsen jussom iránta. — De csak válasszon. Dobó a fejét rázta. — A zsákmány a tied az utolsó gombig. Ajándékot meg hogy fogadnék el tőled? — Nem adom ingyen. — Az már más, — szölte Dobó vágó pillantást vetve egy remekművű kardra. — Hát mi az ára? — Az, hogy ha várkapitány lesz kegyelmed, hát engem szólít magához kegyelmed, ha szorul a csizma.

Dobó nevetett. — Bizonytalanra nem veszünk. — Hát más árt szabok: jöjjön el velem Debreczenbe. — Az se lehet, öcsém. Én királyi biztos vagyok most. Bitang birtokokon szedem a tizedet. — Hát válasszon úgy, hogy ajándékozzon meg cserébe a barátságával. — Az már úgy is a tied. Hanem hogy meg ne haragudjál rám, elfogadok egyet, mert látom, hogy szívesen kínálod. — És a kardokat vizsgálgatva folytatta: — Ezek uri törökök voltak. Az egyik bég. Vajjon hova valók? — Azt hiszem, fejeváriak. Dobó felvette a kardokat. Az egyik hárszontokos, türkiszos volt; a markolata aranyozott kigyófej; a kigyófej két szeme két gyémánt. — No, ez a tied, öcsém, ezt nem válasszom, mert ez vagyont ér. Két kevésbé díszes, török pengéjű kard volt még ottan. Dobó felvette az egyiket, s karikába hajtotta a pengéjét. — Ez aztán acél! — mondta jókedvvel. — Hát ezt, ha nekem adod, megköszönöm. — Szívesen, — felelte Mekesey. — De már most, ha ezt nekem a lod, tedd meg azt a szíveleget, hogy vid-

el magaddal Debreczenbe, és ha ott van Tinóly, mondd meg neki, hogy írjon rá valami ígét. Amit akar. Van ott aranyműves, aki beleégeti a pengébe. — Szívesen, — felelte Mekesey. — Magam is iratok vele erre a kigyós kardra. — Egyet suhintott a görbe karddal, és felkötötte a másik mellé a jobb oldalára. — Találatok-e pénz a török tiszt-nél? — kérdezte Dobó katonáit. — Még nem motoztuk meg. — Hát motozzátok meg. — A legény néhány percz mulva magával hozta az egész törököt. Csak úgy a gallérijánál fogva húzta oda a gyepek. — Ott motozta meg. — A vörösbárony bugyogón nem volt zseb, hanem az övében találtak egy zseksó aranyat, meg mindenféle ezüst-pénzt. — Ez jó lesz költségre, — szölte derülten Mekesey. — Katona embernél mindig elkél.

(Folytatás következik.)

AZ ELVÁLTAK.

Írta: Rosny J. H.

Laura Duhesme és Jacques Fresnois házassága szerelmi házasság volt. Három év óta éltek együtt zavartalan boldogságban. Ekkor anélkül, hogy a legkisebb egyenetlenség, vagy a legártatlanabb zivakodás támadt volna közöttük, Laura elhagyta férjét, s nem akarta viszontlátni addig, amíg a törvényes választás el nem történt. A válópör befejezése után visszatért férjéhez, kedvese lett és többé nem is hagyta el. — Eppen úgy éltek, mint törvényes házasságuk első heteiben. Visszás és különös helyzetük elidegenítette rokonait és barátait, s Laura a számkivetés bizonyos nemét volt kénytelen elszenvedni, s mert saját társaságabeli hőlygyeket nem látogathatott, s ezek látogatását nem fogadhatta, viszont azoktól, kik a szerelem tekintetében könnyen gondolkodtak, vagy akár mint ő is, vadházasságban éltek, természetesen legiróztott.

Jacques Fresnoist feleségének viselkedése épp úgy meghökéltette, s azt épp úgy érthetetlennek találta, mint a többiek. Időközönként ostromolta, hogy vessen véget e neveltséges helyzetnek és legyen újra törvényes nevéje a világ előtt is, ám Laura mindannyiszor e jövedély kijelentéssel vetett véget a vitának: — Azt akarom, hogy bennünket csak a szerelem kössön egy máshoz. — Azután rendszerint nagyon szilárdan hozzátette: — Ebben a pontban sohasem fogok engedni!

Fernois megértette volna e különös elhatározást, ha neje egyébként az orosz, uj-skandináv, helyesebben anar-chista elvek hívének vallotta magát, ám leánya volt a jó öreg Franciaország-nak s minden más tetteiben ennek erkölcesit és szokásait tartotta szem előtt. Mindazonáltal a férfi lassanként beletörődött a boldog helyzetbe, annál inkább, mert felesége más tekintetben kifogástalan szeretettel és tántoríthatatlan hűséggel viseltetett iránta.

Nem így Duhesme asszony, a Laura édesanyja. Ez nem találta a helyzetet koránt sem oly humorosnak s nem színt meg leányát a világra, de főleg a tulvilágra való hivatkozással ostromolni, hogy vessen véget a szegényteljes és bűnös viszonyoknak s legyen újra törvényes nevéje Jacquesnak. Böbeszédűse különösen akkor volt kifogyszeríthatatlan, mikor az isteni törvényeket s a házasság égi eredetét magyarázta. — Az éggel rendben vagyunk, anyám, — szölte ilyenkor Laura. — Szentatyánk, a pápa, ugy sem akarta feloldani azt, amit a Saint-Clotilde-templom plébánosa kötött. — Három esztendőn át hiába igyekezett Duhesme asszony rábeszélni leányát az újabb házasságkötésre. — Ekkor, midőn egyszer leányával a tó partján sétált, olyan felhős, szélesded időben, mely a vihar kitörését meg szokta előzni, a fiatal asszony hirtelen felkiáltott: — Jól van, anyám! Ma meg fogod tudni a titkomat. Ugy is te vagy az egyedüli lény, aki engem megérteni képes.

Kezével megsimította homlokát és dus, sötét haját. Arcával keletnek fordult, miközben szénfekete szemei lángolni látszóttak s ajkai remegtek. — Jól tudod, — kezdte, — hogy származásom és életfelfogásom következté-

ben olyan asszony vagyok, aki a régi jó erkölcs híve, s aki a házasságot szent intézménynek tartván, legszentebb kötelességének a férjhez való hűséget tartja. Azt hiszem, ha Krisztus négy évvel ezelőtt előttem védelmezte volna a házasságtörő nőt, én megmondolás nélkül rája vettem volna az első követ. Akkor történt, hogy egy épp ilyen viharos napon, mikor a levegő a láthatatlan viharral volt telítve, kastélyunk körül az erdőben sétáltam. Kézel jártam a grangesi tisztáshoz, melyen egy vadász-pavillon állt. Ezt azóta lebontattam, egyenlővé tettem a föld színéhez, mint a görögök tették Trójával. Igaz, hogy Menelaus haragja is égett bennem, de ez a harag önmagam ellen irányult. — Egyedül bolyongtam az erdős utakon, mikor szemközt jött velem de la Vandelle ur, a szomszédunk. Kellemes külsejű fiatal ember volt s több ízben megkísérelte, hogy udvaroljon nekem, de hasztalan, mert én, aki imádtam férjemet, jöszöre megértettem vele, hogy minden fáradozása hiábavaló. — A férjem épp akkor hivatalos ügyekben távol volt egy hétre. De la Vandelle ur hozzám esatlakozott s engedélyt kért, hogy elkísérhesse sétámon. Udvariasságból nem elenéztem. Így értünk el a tisztásra. Bennem megmagyarázhatatlan láz égett, hasonló az elfojtott, lappangó viharhoz, mely körülöttünk kitérően volt. Nem tudom ma sem, hogy miként történt, — de megcsaltam férjemet. Még ma is elfog a fehetlen düh, ha rája gondolok. Igaz, hogy súlyos ütést mértem „legyőzőm” diadalmasan mosolygó arcára, igaz, hogy furdolt vettem furdó után és tüzre vettem ruházatomat, — de mit használt mindez? A bűn el volt követe. Ekkor hírtelen megérlelődött bennem a válás elhatározása, elhagytam a kastélyt s nem láttam előbb viszont Jacquesot, mint a válás után.

— Érted-e már most, — kérdezte kis színet után anyjától — hogy miért nem akarok újra Jacques nevéje lenni? Mint kedvese, megőrizhetem titkomat, melyet nekém meg kellene vallanom. Én a vallomás megölné őt is, engem is. Az ő boldogsága nekem előbbre való, mint az én társadalmi állásom. — S ha ő elhagy téged? — Akkor legyen meg az ő akarata! Joga van engem elhagyni, engem megcsalni, engem megölni. Hidd el, hogy egyetlen panaszos szó nélkül elviselném!

HISZNYAI JÁNOS ur Connecticut állambeli Danburyben fel van jogosítva előfizetések felvételére és nyugtáztatására. Melegen ajánljuk honfitársaink jóindulatába.

DAYTONBAN Ohio államban és környékén RADÓ LAJOS ur képviseli a „Bevándorló”-t. Előfizetési díjakat felvehet és nevünkben nyugtázhat. Melegen ajánljuk Radó urat honfitársaink pártfogásába.

TRENTON LEGJOBB FOGORVOSA Dr. J. S. MILLER 184 SOUTH BROAD STREET. Olcsó, jó, pontos és fájdalom nélkül — dolgozik. —

I. BOSS 111 SECOND STREET, PASSAIC, N. J. Mindenféle szivarok és dohányok importálója. — JO A KOSSUTH ÉS GRÓF BATTYÁNYI COHÁNY. Megrendelések nyugtán és Kicsinyben vidékre is.

CHICAGO ÉS KÖRNYÉKE MAGYARSÁGÁNAK FIGYELMÉBE! Dr. BOTTLIK LAJOS BUDAPESTI EGYETEMES ORVOSTUDOR volt csász. és kir. katonar orvos, a magyar kir. posta-, távírda és telefon, a m. kir. államvasutak és a csász. és kir. Kassa-Oderbergi vasút volt orvosa. Jelenleg chicagói körhízi igazgató-főorvos, konzultáns orvos, a legkülönfélébb és leg-súlyosabb betegségeket a leg tudományosabb alapon és az orvosi tudomány eddig elért legmagasabb színvonalán, a legjobb eredményre igyekezik. Különös szakképzettség-gel gyógyít mindenféle férfi és női betegségeket a legnagyobb TITOKTARTÁS mellett jótállással. — Levelekre válaszol: Dr. LOUIS BOTTLIK 420 SO. HALSTEAD STREET. Telephone Monroe 1116. CHICAGO, ILL.

MONOPOL KÁVÉHÁZ RUDNER és ROTH, tulajdonosok NEW YORK, 145 MÁSODIK AVENUE, a kilenczedik utca sarkán — Kitűnő ételek és italok — A MAGYAROKNAK KEDVENCZ TALÁLKOZÁSI HELYE — Szombat és vasárnap este elsőrangú cigányzene —

YORKVILLE BOULEVARD előkelő magyar kávéház a felső városban 1393 MÁSODIK AVENUE Tulajdonos: GROSS EDE — a 72. és 73. utcák között. — MINDENNAP CZIGÁNYZENE — Kitűnő magyar ételek és jó italok. Pontos kiszolgálás. POMPAS BILLIARDCSIZTALOK.

THE 'STATE BANK' AZ ÁLLAM BANKJA 378 Grand Street, New York City. Elnök Richard O. L., alelnök Kohn Arnold, másodalelnök Burckett L. Walter, pénztáros Voorhis A. L., alpenztáros Kneisel János. Tőke, felelős, nyereség, több, mint \$1,000,000. Betétek több, mint 16,000,000. Pénzküldeményeket elfogadnak a világ minden részébe. HAJÓJEGYEK minden vonalra kaphatók.

WÁRADY LAJOS Hazai peres és katonai ügyek pontos elintézése. PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HAZÁBA. HÁZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA. magyar közjegyző 449 S. Broad St., Trenton, N. J.

AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSEG. Alakult 1906. február 27. Cleveland, O. A szövetség célja: az Amerikában élő magyarok testületi összetartása, anyagi és erkölcsi érdekeinek védelme. Ösztályok alá lehetnek Amerika minden magyar lakta helyén. Aki a Szövetség tagjává akar lenni, írjon alapszabályokért a titkári hivatalhoz 305 CENTURY BUILDING, Cleveland, O.

THE CITY BANK CO. BIZTOS, ERŐS, MEGBIZHATÓ. Takarékbetétek után 4 százalékos — fizet. — 10 AVENUE ÉS PEARL ST. sarkán. SOUTH LORAIN, Ohio.

The Friedman Print 215 BOWERY — NEW YORK. Elvállja alapszabályok s mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Kitűnően felszerelt magyar nyomda. — Elv: Csinos kiállítás olcsó árak mellett.

THE RISING SUN BREWING CO. CSEHORSZÁGI módon készülő SÖR A legválogatottabb arany árpából, malátából és mézharmatos cseh komlóból főzik. FELTÉTLENÜL JOBB BARMILY IMPORTÁLT SÖRNEL. ELIZABETH, N. J.

ZASZLÓ, JELVÉNY, MISERUHÁK Saját készítésű legértékesebb egyletű zászlok, sapkák, egyenruhák, szalag és aranyjelvények. Bálók és ünnepekkhez szükséges szalagok és díszítések raktára. — Jutányos árak. — LITVAY JÁNOS 8807 Buckeye Road, CLEVELAND, O

Charles R. Kear elnök. Harry F. Potter pénztárnok. ELSŐ NEMZETI BANK FIRST NATIONAL BANK MINERSVILLE, PA. Alapított 1864-ben. Schuykill-County legöregebb nemzeti bankja. Alaptőke \$50,000.00 Tartalékai s zét nem osztott nyereség 75,000.00 Elfogad pénzbetétet s a pénzt esek alapján vagy szóbeli felkérésre azonnal visszafizeti. Pénzküldéseket a világ bármely részébe bank- vagy postautalvány útján eszközöl.

MEGBIZHATÓ BANKÁROK. E rovat alatt oly bankcsoégeket nevezünk meg, amelyekhez honfitársaink bátran fordulhatnak pénzküldés vagy pénzbetétek czéljából. NEW YORK ALLAM. Knauth, Nachod és Kühne, 15 William street, New York. Kiss Emil, 104 Second Ave., New York. Tíz év óta fennáll. Németh János, 457 Washington street, New York. Deutsch Testvérek, 319 Houston st., New York. Pénzküldés, hajójegyiroda és közjegyzői hivatal. The Oriental Bank, 182—184 Broadway, New York. Csekkontó, hitellevelek, külföldi értékpapírok megvétele és eladása. Nemzetközi Utazási Iroda és Pénzküldő Társaság, igazgató Láng József, 1496 Second Ave., New York City.

PENNSYLVANIA ÁLLAM. B. Hendler, successor to A. Hendler Son & Co. Cassandria. Pénzküldemények Magyarországra és Európára bármely részébe olcsón, gyorsan és biztosan. Hajójegyek az összes vonalakon az ó-hazába sehol olcsóbban nem kaphatók. First National Bank, Első Nemzeti Bank, Minersville. Alaptőke \$500,000.00, tartalékai s zét nem osztott nyereség \$75,000.00. Elnök Charles R. Kear, pénztáros Harry F. Potter. Róth József és Fiai, a Monongahela-völgynek legöregebb bankháza, saját épületében, ötödik Ave. és Locust st. sarkán, McKeesport. Pénzküldés az ó-hazába gyorsan, pontosan a legolcsóbb árfolyam mellett. Hajójegyeladás az összes vonalakra a legalacsonyabb árak mellett. Közjegyzői okiratokat szakértelmekkel kiállítanak és a konzultánsi hitelesítést beszerzik. Cím: Jos. Roth and Sons. Hungarian American Savings & Trust Co., Duquesne Magyar Amerikai Takarékos és Hitelezési Társaság, Duquesne. Alaptőke és tartalék 175,000.00 dollár. Pennsylvania állam legöregebb bankházaival egyike s az egyedül magyar államilag ellenőrzött magyar bank Amerikában. Igazgatói és részvényesek magyarok. Fizet két százalékos csekk számlára. 4 százalékos betét-számlára. Pénzküldés, hajójegy eladása és közjegyzői iroda. Klein Jakob, magyar bank- és váltóüzlete, 1340 Penn Avenue, Pittsburg. Megbízható pénzküldés és hajójegyelárulást. Kiállít közjegyzői okiratokat és elvállja hazai ügyek elintézését. Tomcsányi József, Homestead és Duquesne. Klein Arthur, Rankin, Pa. Hajójegyek, pénzküldés, hazai ügyek elintézése. Kail G. Árpád, Uniontown, Pa. Amerikai és hazai ügyek elintézése. Közjegyzői hitelesítés. Pontos pénzküldés.

MISSOURI ÁLLAM. The Farmer's & Miner's Trust Company, a gazdák és bányászok trust-kompaniája, Bonne Terre. Bejegyeztetett 1890-ben. Tőke \$100,000.00. R. R. S. Parsons elnök, F. J. Thomsen alelnök, F. H. Dearing titkár és pénztáros. OHIO ÁLLAM. Perczel Lajos, 532—534 Pearl street, Cleveland. The Dollar Savings & Trust Co., Youngstown. Vagyon: \$1,500,000. Pénzküldés gyorsan, olcsón és pontosan. Pénzbetétek után 4 százalékos kamatot fizet. Üzletvezető: Burger B. Lajos.

WISCONSIN ÁLLAM. Merchants and Savings Bank, Kereskedelmi és takarékbank, Kenosha. Wisconsin állam felügyelete alatt. H. B. Robinson elnök. Tőke \$25,000. Elad hajójegyeket minden vonalra. Pénzeket elküld a világ bármely részébe. Takarékbetéteket elfogad. NEW JERSEY ÁLLAM. Rizzák János, 128 Second street, Passaic.

Chester Frank Dyer urnak az amerikai Egyesült Államok budapesti főkonzulának irodája Budapesten, V. Wurm-udvar 21. szám alatt van. A főkonzul flumel ügynökségének irodája: Fiume, Andrássy-ut 22. Magyar amerikaiak, kik az ó-hazában nehézségekkel találkoznak, forduljanak oda.